രാസക്രീഡ.

ചെറുകുന്നത്തു നാരായണൻ നമ്പൂരി.

രാസക്രീഡ.

ഗ്രന്ഥകൎത്താവ്,

മൊറകണ്ണൂര് നാരായണൻ നമ്പൂരി.

പ്രസാധകൻ,

കെ. വി. അനന്തശങ്കരയ്യർ

ഹെഡ്മാസ്റ്റർ ഗേൾസ് ഹൈസ്കൂൾ,

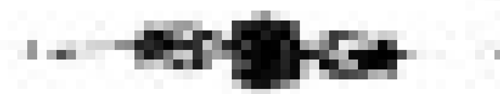
തൃപ്പൂണിത്തുറ

1113

1000 പ്രതി] [വില 8 ണ.

ദി [illegible] പ്രിന്റിങ്ങ് ഹൌസ്, തൃപ്പൂണിത്തുറ.

ശുദ്ധിപത്രം

പുറം	വരി	അശുദ്ധം	ശുദ്ധം
13	14	[illegible]	[illegible]
17	17	[illegible]	“[illegible]
"	"	[illegible]	[illegible]
19	19	[illegible]	[illegible]
21	18	[illegible]	[illegible]
24	16	[illegible]	[illegible]
45	13	[illegible]	[illegible]
49	9	[illegible]	[illegible]
55	1	[illegible]	[illegible]
57	24	[illegible]	[illegible]
64	13	[illegible]	[illegible]
68	11	[illegible]	[illegible]
78	14	[illegible]	[illegible]
80	4	[illegible]	[illegible]
83	9	[illegible]	[illegible]
88	12	[illegible]	[illegible]
89	5	[illegible]	“[illegible]
"	8	[illegible]	[illegible]
"	17	[illegible]	[illegible]

പ്രസാധകക്കുറിപ്പ്.

ശ്രീമദ്ഭാഗവതത്തിൽ ദശമസ്കന്ധത്തിൽ രാസക്രീഡാവർണ്ണനം, കൃഷ്ണാന്വേഷണം, ഗോപികാഗീതം, ഗോപീസാന്ത്വനം, രാസക്രീഡാവർണ്ണനം എന്ന 29 മുതൽ 33 വരെ 5 അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ അടങ്ങീട്ടുള്ള ദിവ്യകഥകളെ ഗാനരൂപത്തിലാക്കിയ ബ്രഹ്മശ്രീ ചെറുകന്നത്തു നാരായണൻ നമ്പൂരിയവർകൾ അഞ്ചു സർഗ്ഗങ്ങളായി 513 ശ്ലോകങ്ങൾകൊണ്ടു രചിച്ചിട്ടുള്ള "രാസക്രീഡ" എന്ന ഈ പവിത്രകൃതി വായനക്കാർക്കു രസാവഹമായിരിക്കുമെന്നുള്ളതിനു രണ്ടുപക്ഷമില്ല. ഭക്തശിരോമണികളുടെ ഇടയിൽ അഗ്രസ്ഥാനം വഹിക്കുന്ന ഗോപികളുടെ വിലാപങ്ങളെയും നാട്യങ്ങളെയും പ്രേമവാത്സല്യാദിഗുണങ്ങളെയും ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ കേശാദിപാദസൌന്ദര്യത്തെയും പരമഭക്തനായ കവി, വളരെ തന്മയത്വത്തോടും മനോധർമ്മവിലാസത്തോടുംകൂടി തന്നിൽ സ്വയമേവ സ്ഫുരിച്ചിട്ടുള്ള പുതിയ ആശയങ്ങളെയും നവനവോല്ലേഖങ്ങളെയും കൂട്ടിച്ചേർത്തു ഹൃദയസ്പൃക്കാകുംവണ്ണം രസകരമായ വൃത്തങ്ങളിൽ നല്ല സരളതയോടും അക്ലിഷ്ടതയോടും പദലാളിത്യത്തോടുംകൂടി വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളതു വായിച്ചുനോക്കുമ്പോൾ ഏതൊരു സഹൃദയനായ പ്രാപഞ്ചികന്റെ ഹൃദയത്തിലാണു് വളരെ ആനന്ദവും അത്ഭുതവും ആങ്കു്

ക്കാത്തതു? ഈ കാൎയ്യത്തിന്റെ ജീവൻ ഭക്തിയാണെന്നും ഗോപികളുടെ ഭക്തിയും പ്രേമവും ഉപമയററതാണെന്നും വായനക്കാൎക്കു് പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതാണു്. സജാതീയപ്രാസത്തിൽ നിഷ്പ്രയാസേന ശ്ലോകങ്ങളെ നിൎമ്മിച്ചിട്ടുള്ള ഈ യുവകവിയുടെ കവിതാവാസനയെപ്പററിയുള്ള ഒരു സ്വരൂപം വായനക്കാൎക്കു എളുപ്പത്തിൽ ഉണ്ടാകാവുന്നതിനാൽ അതിനെക്കുറിച്ചു വളരെയൊന്നും പറവാൻ ഒരുങ്ങുന്നില്ല. ഈ കവിയുടെ ആദ്യത്തെകൃതിയായ “ശ്രീകൃഷ്ണസ്മരണം” എന്ന പുസ്തകത്തെയും ഇപ്പോൾ രണ്ടാമത്തെകൃതിയായി പുറപ്പെടുവിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ പുസ്തകത്തെയും വായിച്ചു രസിച്ചു, ഉപരി നല്ല നല്ല ഗ്രന്ഥങ്ങൾ എഴുതുവാൻ അദ്ദേഹത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുവാനായി അപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു ഈ കാൎയ്യത്തെ സജ്ജനസമക്ഷം അവതരിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

എന്നു പ്രസാധകൻ

തൃപ്പൂണിത്തുറ,
18—3—13

കെ. എ. അനന്തശങ്കരയ്യർ.

രാസക്രീഡ.

ഗ്രന്ഥകർത്താവ്,

ചെറുകുന്നത്തു നാരായണൻ നമ്പൂരി.

പ്രസാധകൻ,

കെ. ഏ. അനന്തശങ്കരയ്യർ,

പെൻഷൻ പോസ്റ്റു ഇൻസ്പെക്ടർ,

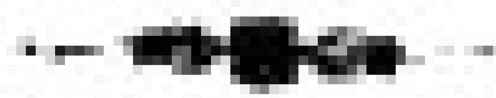
തൃപ്പൂണിത്തുറ.

1113

1000 പ്രതി] [വില 8ണ.

ദി രാജാപ്രിൻറിങ്ങ് ഹൌസ്സ്, തൃപ്പൂണിത്തുറ.

ശുദ്ധിപത്രം

പുറം	വരി	അബദ്ധം	സുബദ്ധം
13	14	നരകെപ്പിൻ	നരകെപ്പിൽ
17	17	അതുരെ	"അതുരെ
:	:	തെങ്ങളെന്നി	തെങ്ങളെ ന്നി
19	19	മെറ	മെറ
21	18	സ്വശ്രയം	സ്വാശ്രയം
24	16	ഭയാക്കവ	ഭയാക്കരം
45	13	സുകമരി	സുകുമാരി
49	9	മതന	മതാ
55	1	മൊഴിയതു	മൊഴിയിലു
57	24	സ്തോത്രം	സ്തോത്രങ്ങം
64	13	സ്ഫടികതാള	സ്ഫടികതാള
68	11	മെറ	മെഹ
78	14	മമെര	മമൈര്യ
80	4	മൊതിയംപ്രം	മൊതിയാപ്രം
83	9	താപ	താപം
88	12	അചിരമാത്രം	അചിരമാകും
89	5	അതത	"അതത
:	8	വെളുരിപ്പൂ	വെച്ചിരിപ്പൂ
:	17	മുഖത്തിൽ	മുഖത്തിൻ

പ്രസാധകക്കുറിപ്പ്.

ശ്രീമദ്ഭാഗവതത്തിൽ ദശമസ്കന്ധത്തിൽ രാസക്രീഡാവർണ്ണനം, കൃഷ്ണാന്വേഷണം, ഗോപികാഗീതം, ഗോപീസാന്ത്വനം, രാസക്രീഡാവർണ്ണനം എന്ന 29 മുതൽ 33 വരെ 5 അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ അടങ്ങീട്ടുള്ള ദിവ്യകഥകളെ ആധാരമാക്കിയ ബ്രഹ്മശ്രീ ചെറുകുന്നത്തു നാരായണൻ നമ്പൂതിരിയവർകൾ അഞ്ചു സർഗ്ഗങ്ങളായി 513 ശ്ലോകങ്ങൾ കൊണ്ടു രചിച്ചിട്ടുള്ള "രാസക്രീഡ" എന്ന ഈ പവിത്രകൃതി വായനക്കാർക്കു രസാവഹമായിരിക്കുമെന്നുള്ളതിന്ന ഒരു പക്ഷാന്തരമില്ല. ഭക്തശിരോമണികളുടെ ഇടയിൽ അഗ്രസ്ഥാനം വഹിക്കുന്ന ഗോപികളുടെ വിലാപങ്ങളെയും നൃത്യങ്ങളെയും പ്രേമവാത്സല്യാദിഗുണങ്ങളെയും ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ കേശാദിപാദസൗന്ദര്യപ്രധാനത്തെയും പരമഭക്തനായ കവി, വളരെ തന്മയത്വത്തോടും മനോധർമ്മവിലാസത്തോടും കൂടി തന്നിൽ സ്വയമേവ സ്ഫുരിച്ചിട്ടുള്ള പുതിയ ആശയങ്ങളെയും നവനവോല്ലേഖങ്ങളെയും കൂട്ടിച്ചേർത്തു ഹൃദയസ്പൃക്കാകുംവണ്ണം രസകരമായ വൃത്തങ്ങളിൽ നല്ല സരളതയോടും അക്ലിഷ്ടതയോടും പദലാളിത്യത്തോടും കൂടി വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളതു വായിച്ചുനോക്കുമ്പോൾ ഏതൊരു സഹൃദയനായ പ്രാപഞ്ചികന്റെ ഹൃദയത്തിലാണു് വളരെ ആനന്ദവും അത്ഭുതവും അങ്കുരി

ക്കാത്തതു! ഈ കാവ്യത്തിന്റെ ജീവൻ ഭക്തിയാണെന്നും ഗോപികളുടെഭക്തിയും പ്രേമവും ഉപമയററതാണെന്നും വായനക്കാൎക്ക് പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതാണ്. സജാതീയപ്രാസത്തിൽ നിഷ്പ്രയാസേന ശ്ലോകങ്ങളെ നിൎമ്മിച്ചിട്ടുള്ള ഈ യുവകവിയുടെ കവിതാവാസനയെപ്പററിയുള്ള ഒരു സങ്കല്പം വായനക്കാൎക്ക് എളുപ്പത്തിൽ ഉണ്ടാകാവുന്നതിനാൽ അതിനെക്കുറിച്ചു വളരെയൊന്നും പറവാൻ ഒരുങ്ങുന്നില്ല. ഈ കവിയുടെ ആദ്യത്തെകൃതിയായ “ശ്രീകൃഷ്ണസ്മരണ” എന്നപുസ്തകത്തെയും ഇപ്പോൾ രണ്ടാമത്തെകൃതിയായി പുറപ്പെടുവിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ പുസ്തകത്തെയും വായിച്ചുരസിച്ചു, ഉപരി നല്ല നല്ലഗ്രന്ഥങ്ങൾഎഴുതുവാൻ അദ്ദേഹത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുവാനായി അപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു ഈകാവ്യത്തെ സജ്ജനസമക്ഷം അവതരിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

എന്നു പ്രസാധകൻ

തൃപ്പൂണിത്തുറ
18—3—13

കെ. എ. അനന്തശങ്കരയ്യർ.

രാസക്രീഡ.

ഒന്നാം സർഗ്ഗം.

കുളുർകാർമുകിൽവർണ്ണ! കൃഷ്ണ! കൃഷ്ണ!
കുളുർകൈതവമാതൃകാപാംഗതാർത്ഥ്യം
കുളുർവെണ്ണിലാവിനവേഗമെന്നും-
കളമാമകമാനസേ കളിപ്പിതെന്നും 1

നവമാദ്ഭുതപൂരപൂർണ്ണമാകും-
സവനാഭ്യാമഭിഗീതപാദപത്മം
നവനീതവിലോല! രാസലീലാ-
കവനത്തിനു ശക്തിയെന്നുചൊല്ലിടുന്നേൻ 2

പരിപാവനമാം ഭവൽപദത്തിൻ
പരിചര്യാരതരായ ഭക്തരെന്യേ
ദുരിതാപഹ! നിൻ ചരിത്രസാരം
അറിയായ്‌വൊപ്പുവനാരൊരാളു പാരിൽ 3

ഭവദീയവിചാരമെന്നകൈയേറി-
ബ്ഭവപാഥോധിപരം തരിച്ചു ഭക്തർ.
ഭവതാരക! നിൻ ചരിത്രമീഞാൻ
വിവരിച്ചാൽ ശരിയെന്നു ചൊല്ലുമാമോ? 4

ഉടലെണ്ണമെതവർണ്ണനെന്നു, മേററം
സ്ഫുടമാരയുത്വായതിൽ വന്നുകൂടെന്നു,
തടവറ്റുമെഴാതെയനേകപൊറിലമ-
ണ്ടിടമെന്നുമീവന്നറിഞ്ഞുകൂടാ 5

പരമേഷ്ഠികളപ്പുമരിനിമകീറിതിൻ
പരമൈശ്വര്യപാപഠകൊട്ടുത നീതാൻ
പരമെത്ര ഭടനാവിൽ വന്നിരുന്നോൻ
പരമാത്മൻ! പറയിലതംഗിമപാരമെ 6

മധുമത്തനമായ നിൻ ചരിത്രം
മധുരംപൊടിട്ടുമീവിനീതകതൻ
വിധുരാശയനെന്നിരിക്കിലും നീ-
യധുനാമയവ! മോദമേറുകന്നിൽ 7

ജയകാർത്തമെനിക്കറപ്പെരുന്ന-
ണ്ടെയെല്ലാമെതതരശഠശമാശിഷം മെ
കതുന്നിതവളമൊയന്യരെങ്കിൽ
കതമട്ടെ, യതിലെല്ലാ നീ ജൂണമ്പാൽ 8

അതിനാൽ ഭവദീയപാദപത്മം
മതിയിൽ ചേർന്നുതമകതി പൂർവ്വകം ഞാൻ
ധൃതിയന്ന ഭവച്ചരിത്രഗാനം
കൃതിചെയ്യാൻ, കരുണാകര! പ്രസീദ. 9

മങ്ങനായ് ഞാനൊരിക്കൽ റ്റത്തിൽ
നിങ്കൾ കാട്ടിലെമാകാനസ്മരണൻ
ചെപ്പുന്നതെഴും പണംനമിട്ടുവൻ
ദേവാദികളഴർ ഉദ്ദാമത്തിലേറി. 10

ശങ്കനിച്ചുമാമകീനസംഗം
ഘവിപ്പോയത്തു പണ്ടുമായിടാതെ
ഞാപരക്തനായോപിമാർ തൻ
പത്താം പുണ്യമെഴുന്നാമതാസങ്ങൾ 11

സമർത്ഥനിവൻ മദീയലോകം
സനിക്കനാത്തുകാണ്മവാൻ തനിക്കും
സമാനവിദ്യയാഭക്തിയുള്ളൻ
സരിപ്പാക്കൊരുതാപമേറ്റിടാതെ 12

നായത്തു കൊണ്ടവർക്കതുൽ-
ടന മാടലകറവിവാദമെതിങ്ങൾ
ടവറനമെളുന്നമിങ്ങ പാടം
ടവാഞ്ഞതാരിപിന്നറനംഗയോഗ്യർ 13

ന്താരിലിവണ്ണമുദ്ദൃശാ-
നുവിരുവണ്ണത്തെ വാസുദേവൻ
നന്ദനപാനതപമാളുന്നിങ്ങാൻ
നയനായ് പരമാത്മിതൻ നടക്കം. 14

ഹരിതന്റെ ചരിതം ഗ്രഹിച്ചുവണ്ണം
ഹരിയാലഹിതനായ് മാറുന്നതെന്നോണം
പരിചോടമൃതാംശു പൂർത്തികളിൽ
പരിശോഭിച്ചിതു പാരമപ്രകാരം 15

പ്രകൃതീശ്വരിയും മുകുന്ദസേവാ-
സുകൃതാസക്തിയെഴുന്ന ചന്ദ്രനോടെ
സുകൃതാകൃതിയായ് ലസിച്ചു, കൃഷ്ണ-
പ്രകൃതം പാരമറിഞ്ഞു തൽ പ്രിയാഢ്യ 16

ഹരിതാഭകലർന്നൊരംബരാന്ത
പരിശോഭിപ്പൊരുദാരതാരജാലം
ഹരിതൻ തിരുമാറണിഞ്ഞഹാര-
പ്പരിചോടത്ഭുതകാന്തിതേടിനിന്നി 17

ഒളിചിന്നിയ പൂനിലാവിൽ മുങ്ങി
തെളിവാർന്നസിതാഭ്രമങ്ങളൊത്തും
ലളിതസ്മിത കാന്തിമണ്ഡലത്താൽ
നളിനാക്ഷൻ ഹരിപോലെയുല്ലസിച്ചു. 18

പലവല്ലികളങ്ങളുമങ്ങ-
നലമേറ്റു സമാഗതമായിടും പ്രകാരം
മലർപ്പുഞ്ചിരിതൂകി കാനനാന്ത
കലകന്യാജനമെന്നപോൽ വിളങ്ങി. 19

കരുണാകരനന്നിവനാന്ദമൂലം
പെരുകുംമതിയിൽ മന്ദനൊന്നാകമാനം
തരുപാൺകതിരടങ്ങു കേണലിന്നതു
വിരുതോടാടിയനന്ദാനുരാഗമാനം 20

തടവീതലനാഭിയായവാപീ-
തടശോഭാകരചാരുസാരസങ്ങൾ
സ്ഫുടമായിതു ക്രൂപ്പിടുന്ന ഗോപീ-
വിടനാം കേശവനീശനെന്നുമൃപ്രാ 21

ഇടയിൽ കുമുമങ്ങളും സുഹാസം
തടവുംപോലെ വിടർന്നിന്നു കാൺമൂ
ഇടയർക്കിടയൊരു നാഗരനെക്ക-
ണ്ടുടനുത്സവമാർന്നുഴന്നപോലെ 22

പുളകപ്രദമായ് മുകുന്ദനുത്തു-
ന്നളവാവേണുവിനോദമിട്ടും ശ്രുതികരായ്
കളകൂജിതമഭ്യസിച്ചിടുന്നു
ഗളസംഭ്രമമോകലന്നകോകിലങ്ങൾ. 23

കരികാർമുകിൽ വർണ്ണദർശനത്താ-
ലരിയോരുത്സവമാർന്നതോഷമോടെ
പരിനൃത്തമാടികേകിവൃന്ദം
പരിചിൽപീലിവിടർത്തിനിന്നു മോദാൽ. 24

ധരാചരി നിലച്ചിൽ കരളിലെഴുമാർദ്ര-
ഭാവമാർന്ന പരിക്കുകളെങ്ങളൊന്നു
തിരമാനവുമകമ്പിപ്പതായും
സമ്മതഹാസനാചൂളിലപ്രണയം 25

കഴി, വൻകരി, ദീർഘിതസാരമൃഗം
ശിഖി, മാൻ, നീലകണ്ഠശിഖണ്ഡിയും
പരിപന്തിയായിട്ടുകളിയാടി
ഹരിതൻ കൈ മധുരമുരളീഗാനത്തിൽ 26

അക്കലിതമധുരമന്ദഹാസ-
മഴകിലണിഞ്ഞു പ്രണയാർദ്രനായ്
മുരളീനിനദം പൊഴിപ്പതിന്നാ-
നവിലാക്ഷനനാംശ സുന്ദരാംഗൻ. 27

സരസം പ്രണയപ്രശംസിയാകും
മുരളീനിസ്വനമീവിധം മുഴക്കി
പരമാനന്ദമനുഭവിക്കും ഗോപീ-
നിരതൻ കർണ്ണപുടങ്ങളിൽ കടന്നു 28

ആവർത്തനകതാകിലപ്പൊഴുതാ-
നാവയമറിയാ ഭാവങ്ങളെന്തോ?
നവനവവിശേഷ സുന്ദരാംഗൻ
നവരാഗോക്തികളെന്തൊക്കെത്തായോ? 29

‘പക്ഷവിൻ, വരുവിൻ, വരനാ/ിവരെ
തരുവൻ നിങ്ങളെ പോന്തിതാക്കളെല്ലാം
അത്ഭുത പരിതാപമെൻ പ്രിയർ-
ക്കെല്ലാമക്കൊതിയിലായി ഘോഷിതിരുക. 30

കവിഭാംശ സിന്ധിക്കല്ലനോതരാരോ
വിവിധക്രീഡകൾ ചെയ്തു, മന്നുവകൾ
അവിടത്തിലെനാഥ്യ ചെയ്നാതെല്ലാം-
കവിതക്കും പരമാൎത്ഥമാക്കിടാം ഞാൻ 31

ചെറുതാമ്പുവാന തകിനിവരൊ-
അരുപരത്തുക്കും നടത്തിയാലും
അരുതിപ്പൂട്ടമോ പ്രിയമ നരുകൾ
നരുതൻവാണികളെ! നിന്നമേലും. 32

ഒരു കാലമിതൊക്കെ യാൎമ്മയുണ്ടോ-
ള്ളതമാവരിനു പിന്നെയാപ്തുരങ്ങോ?
കരുതാതുള്ള ലശ മെൻനിലക്ക-
ള്ളമരമാറാതെ യറിയുകൊണ്ട നിങ്ങൾ. 33

വരികെൻ വചനത്തിൽ വിശ്വസിച്ചെ-
ന്നരികിൽ കാമിതമൊക്കെ യേകുവൻ ഞാൻ
പരിശോഭിവിടാം നവാനശാമ-
ശാരിമാരേ! മമവാക്ക സത്യമല്ലോ. 34

ഘനമേചകനന്യലക്ഷ്യമാരെൻ
തനതാലിംഗനമാളച്ചിടുന്നു
ചിന്തീതിവിടാമവന്നു, നിത്യം
ചിന്തനമാക്കിവനിഷ്ടദാസരെല്ലാ 35

മമ മായ നിനക്കിലാർക്കുമേറും
ഭ്രമമാന്നാലുമജന്യതനൊരുമെന്നാൽ
ശമമോടിവനെപ്പൂജിച്ചുവാഴും
വിമലന്മാരൊടതിന്നു തോലിതന്നെ 36

കളവേണുരവം ചൊരിക്കകപേ-
ദളവാ“കൃഷ്ണനിവണ്ണമോതിനമ്മെ
കളവെന്നിവിളിച്ചിടുന്നു”വെന്നാ-
ണിളമാൻകണ്ണികളോർത്തിളച്ചപോലെ. 37

പരമീയുലകത്തെയൊക്കെ മൂർദ്ധാ-
പരമാക്കും മഹനീയവേണുനാദം
സരസം വ്രജസുന്ദരീജനം കേ-
ട്ടരമാനന്ദവിമോഹമഗ്നരായി. 38

ഉടനെന്നിജഗേഹകൃത്യമെല്ലാം
തടവെന്നുംഗണിയാതെവിട്ടുതള്ളി
അടവീതലമെത്തുവാൻപിടഞ്ഞു-
ഝടമായ് പാഞ്ഞിതുരാവിലാവധൂക്കൾ 39

വിലർഭൂഷയണിഞ്ഞു കൊണ്ടുനിൽക്കും
നിലയിൽക്കെട്ടിള മോഹനപ്രണാദം
അലങ്കാരനിലാവിസ്ഫുരിച്ചുമണി-
നിലയംവിട്ടതിമോഹനാംഗനാഗം. 40

ഒരുനാരിയെടുത്തകാഞ്ചി കയ്യിൽ
നിരുപിക്കാതെയണിഞ്ഞു മേകഹാരം
വിരുതോടരത്തനിലും ധരിച്ചി-
ട്ടരികത്തുഫലമാന്ദ്രകൊണ്ടുവന്നീ. 41

മിഴിപൊട്ടവുകയിട്ടിടാൻ തൻ
മിഴികൈയൊന്നതിലിട്ടൊരുത്തിനില്ലെ
മൃദുഗാനമതൊന്നു ശ്രവിച്ചു മോഹാൽ
യദുവംശോത്തമനെക്കുറിച്ചു പാണത്തു. 42

പരസ്യമമഷികൊണ്ടു ചെന്നുരോമാ-
ദരമേററാൻമതിയൊപ്പൊളം കെട്ടാം
തളിരിവമപ്പോഴായതാപ്പി-
വരമാം തൻമുലമേൽത്തുടച്ചു പാഞ്ഞാം 43

ഇതരാംഗനപോട്ടതൊട്ടുകൊണ്ടവോ-
രുതകം സുന്ദരകുങ്കുമം ഗ്രഹിക്കെ
ഉതമമൃത വേണനാമവിചി-
ഹൃതയായ് കണ്ണിലണിഞ്ഞുകൊണ്ടുമണി 44

ഒരുസുന്ദരി ശോകമുള്ളൊരെന്റെ-
ന്നൊരനന്തരമാവിചാരിതപ്രകാരം
പുരഗേഹതലേ ഗീതികേട്ടുമോഹം
പെരുകിപ്പുറമെറിഞ്ഞു തൂർണ്ണമോടി. 45

ഹരിണാക്ഷിയൊരുത്തി പാലുകാച്ചി-
പ്പുരിതോടങ്ങിനെ വാണിടുന്നനേരം
ത്വരിതം മധുരസ്വരം ശ്രവിച്ചാ-
ഹരിവീക്ഷണോൽസുകയായ് വനംഗമിച്ചാൾ 46

സരസം സുമമാലയൊന്നുകെട്ടി-
സ്സരളം വാർമുടിയൊട്ടലങ്കരിക്കെ
വരനിസ്വനവശ്യയായി മാല്യം
തരസാ കാതിലണിഞ്ഞൊരുത്തിപാഞ്ഞു. 47

കളിയാർന്നനവാന്ന ചേലമാററി-
ത്തെളിവോടന്യമുടുത്തിടുന്നവാറിൽ
ലളിതാംഗിയൊരുത്തി കേട്ടുവേണുൽ-
ഗളിതംസ്വസ്വരം, മപ്രകാരമോടി. 48

അരയിൽ ചെറുമുണ്ടുടുത്തു തെല്ലും
വിരവിൽ തേച്ചുകുളിച്ചിടുന്നനേരം
മുരളീനിനദം ശ്രവിച്ചുകേറി-
ത്വരയാപാഞ്ഞിതു മറെറാരുത്തിമോഹാൽ 49

പ്രിയനാത്മപുത്രനാരാൽ
ത്താൽ കൃശനൽകിവന്നുഗോപി;
ന്നരകഹാ! ത്രുവിച്ചു നാഥം,
ം! പുത്രനെയിട്ടുതന്നൊമണ്ടി 50

നാത്തുവരാംഗിയെകയ്യിൽ
സല്ലാസവിലാസമായ വസിക്കെ
സ്വരമൊന്നു കേട്ടു പാഞ്ഞാറം
നവിട്ടു, വനവനത്തിലെല്ലാം 51

ല്ലവിവല്ലഭന്റെപാദം
മാലേന്നിജാങ്കഭാഗമേറി
തിൽ തടവുന്നൊളങ്ങുകേട്ടാം
ഭവന്റെ സ്വരമങ്ങടൻ ഗമിച്ചാൾ 52

നസ്ഥലിയിൽസുഗന്ധപുഷ്പപോ–
ങ്ങാക്കിവസിക്കമേകനാരീ
ഗാനവിലീനയായിബോധം
കവിട്ടുപലായനംതുടർന്നാൾ 53

ർ പോവതിന്നൊത്തിടാഞ്ഞഹോ! നി–
ന്നെച്ചേതസിചേൽത്തുളിയോടും
സാരതന്മയതയാർന്നാ–
യിൽ താൻലയമാർന്നുമുക്തിനേടി. 54

വ്രജസുന്ദരിമാരശേഷമേവം
സ്വജനം ധർമ്മമിതൊക്കെ വിസ്മരിച്ച്
ഭജനാം പതിവാണിട്ടന്നിടത്തം-
ബ്ഭുജനാണെന്നിക്കളായണഞ്ഞൊരൂർണ്ണം 55

ഹരിസംഗമമൊന്നിനായ് സമസ്തം
പരിവർജ്ജിച്ചൊരു ഗോപികാജനത്തിൽ
അരിശത്തൊടു മാരനെയ്ത ബാണം
പൊരിയാൻ, കൃഷ്ണനിദമൻ നിനച്ചാൽ 56.

പരമേശ്വര! ഹാ! ഭവാന്റെ ലീലാ-
പരമാകളെപ്പാങ്ങളൊന്നറിഞ്ഞുകൊൾവാൻ
പരമാനന്ദക്കൂട്ടമാം ഭവാൻ താൻ
പരമാർത്ഥം തെളിയിക്കുകെൻവചസ്സിൽ 57

ഉണികൾക്കമഹോ! പഠിച്ചുകൊൾവാൻ
പണിയാമിപ്പരിയോഗവാദമെന്നാൽ
ക്ഷണികാത്മകഭോഗലോലതന്ദ്രീ-
മണിമാർക്കെങ്ങിനെ സാദ്ധ്യമായ്ഭവിച്ചു? 58

നിരുപിക്കിലതീന്ദ്രിയങ്ങളല്ലോ
പുരുഷഭക്തിതികവാർന്ന മാനസങ്ങൾ
കരുണാകരലീനചിത്തമാരാ-
യരുളുന്നോരിവർ ഭക്തിസത്തമാരാം. 59

സുരവീരശരങ്ങളേററു ഗാഢ-
ജ്വരമോടാകിയ ഗോപനാരിമാരെ
പരമന്നരികത്തുകണ്ടു; ചിത്രം!
പര,മന്നങ്ങുരമാവരശമോടെ 60

മലമററവർ തന്നഭീഷ്ടമേകാ-
നലമാറാത്ത ദൃഢം നിനക്കിലുംകേൾ
വിലസസ്മിതനായിനിന്നു സാധ്വീ-
കുലധർമ്മങ്ങളെയോതിനാൻ മുകുന്ദൻ. 61

“അതിഭീമവനം, നിശീഥകാലം,
സതിമാർ നിങ്ങ,ളിതൊക്കെയോർത്തിടുമ്പോൾ
മതിമേ പതറുന്നു; ഭദ്രമല്ലേ?
സതിമാരേ! വര വന്നതെന്തിനെന്നായ് 62

കരണീയമെനിക്കുപോക്കിലെന്തെ-
ന്നരുചെയ്വിൻ കമനീയഗാത്രിമാരേ!
കരളിൽ കവിയുന്നമോദമോടും
പര,മീനിങ്ങടെ ദർശനത്തിനാലേ. 63

അതുനല്ലതു്, പക്ഷമീക്കൊടുംകാ-
ട്ടതുലം ഘോര,മെഴുന്ന വൻമൃഗങ്ങൾ;
അതുകൊണ്ടിവിടത്തിൽനിന്നുടൻ പോ-
വതുതാൻനന്നു; ഹിതമാർക്കതിക്കേൾക്കനിങ്ങൾ. 64

പ്രിയജനം, പിതൃമാതൃവർഗ്ഗവും, സു-
പ്രിയമാം പുത്രരു,മിഷ്ടജനങ്ങളെല്ലാം
നിയതം തിരയും ഭൃശം തിരഞ്ഞും
ഭയമോടയ്യോ കൊണ്ടുപോകനിങ്ങളെ. 65

ഉടനെഗ്ഗൃഹമെത്തി ഭർത്തൃപാദം
തൊഴുവിത്തൽപരിചര്യചെയ്തു വാഴ്ക;
സ്ഫുട,മസ്സതിമാർക്കൊരന്യനൊത്തു-
ക്കൂടിവാഴ്കിലഹോ! മഹാപരാധം 66

കണവന്റെ കരം ഗ്രഹിക്കുന്നിടം
വ്രണമെന്നതുമൊന്നുമേശിടാതെ നില്ക്കും
ഉന്നവാകൂറിയന്നിടാതെ സാധ്വി-
ക്കണയാസ്സൽഗ്ഗതിയെന്നതീതിയല്ലോ. 67

സ്വയമാതുരനാം, വയസ്സനാം, നി-
ഷ്ക്രിയനാം, ഭഗ്നനാം, ജഡാത്മനാവാം
പ്രിയ,നെങ്കിലുമെന്ന് സാധ്വിയാം കാ-
ന്ത്യയനാണായവനന്നമാത്രതുല്യൻ 68

അയശസ്സ്, ജുഗുപ്സ, ക്ഷുത്തിരോഷം.
ഭയ,മെന്നിവകയേറ്റമേറുമെല്ലാം
നിയതം സതിമാർക്കു ജാരസംഗ-
പ്രിയ,മയ്യോ! കൊതിയാസ്ഥിതിജ്ഞരാകും. 69

അഥവാവനദേവതകൾമതിവന്നാ
പൃഥുമാനാംഗികളിങ്ങുവന്നതില്പ്പരം
വ്യഥയെന്നിയെകന്ദുകോല്ക്കകൾ കാട്ടില-
കഥനീയാകൃതിനിങ്ങൾ നിശ്ശങ്കം 70

അവനീരുഹപംക്തി പൂത്തുകാച്ചി-
ച്ചവനമ്രാങ്ഗതമശീർഷയായിദാനീം
അവലോകനതുഷ്ടിയേകിനിൽപ്പൂ
നവകാന്ത്യാവിനയത്തൊടെന്നപോലെ. 71

നിജശാഖകളായ് വളർന്ന നാനാ
ഭുജകങ്കണങ്ങളിൽ വിടർന്ന പൂക്കളേന്തി
ജനനീയവനാംബുജാതജാപ-
ജ്ജനനംചെയ്തു വിളങ്ങി പാദപങ്ങൾ. 72

തളിർപൂങ്കുലയിട്ടെഴും രസാല-
ങ്ങളിൽ വന്നേറിയ നല്ലവല്ലിവർഗ്ഗം
തെളിവോടവയെപ്പുണർന്നു കാണ്മിൻ
നളിനം നാണമിയന്ന കൺകളാലെ. 73

അതികോമളനായ് വിളങ്ങിനില്ക്കും
മതിയാൽപാരമൊരാ പാൽപ്പൊഴയധിയായി
അതിൽമുങ്ങി നിവർന്നെഴുന്നപോലീ
പ്പുതിനവ്യാമകുലൻ കാട്ടുകാണ്മിൻ. 74

കുയിലിൻ കളകൂജിതങ്ങളും കേൾപ്പിൻ
മയിലിൻ മനോജ്ഞ നൎത്തനങ്ങളും കാണ്മിൻ
ചഷിൽ വാനിൽക്കൂട്ടു! പരം സുഖം ന-
ദിയിൽ മീനും പലതും രസിപ്പു കാണ്മിൻ. 75

സകലപ്രാണികളെയുമാദിമമാമെൻ
നികടവാസനാങ്ങളിലും തന്നാശിസ്സും
അകളങ്കതരം മമ പ്രസാദ-
ത്തികവെങ്കിൽ ശരി, ഞാൻ പ്രസന്നനായേൻ 76

ഭുവനാദികൾക്കെല്ലാം കന്നവാഴ്-
ന്നവനെന്നിൽ ഉദയമാകുമന്തസ്സഹം
ധ്രുവമെന്നികടത്തിൽ വാഴ്കവേന-
ള്ള വരലാഭാൽ പ്രമദിക്ക, മെന്നായോക്കാ. 77

ആതിനാലുടനേ ഗമിക്ക ഗേഹം-
പ്രതി ധൎമ്മങ്ങളുമാചരിച്ചു നിത്യം
പതി സേവയൊടും മഹീയമാവ-
സ്തുതിയോടും നിവസിക്ക ധൈര്യമുത്താം.” 78

സുരവീഥിയിൽ വന്നണഞ്ഞ നാനാ
സുരസിദ്ധർഷികളാദിയായ ലോകം
പരമിന്നിതു കേട്ടിടേണമെന്നാം
പരമനോതിയ നീതിവാക്യസാരം 79

അതിരവനെയേറ്റവുമാറനംഗാ-
കൃതിയാമച്യുതനോതിടുന്നതു കേട്ടു
ഗതിയറ്റഴലാഴിയിൽ പതിച്ചാ-
മതിനേരാനനമാർ വലഞ്ഞിതേറ്റം 80

ചുവടറ്റയഭിലാഷവേരറുക്കു-
ന്നവയാം വാക്കുകളീവിധം ശ്രവിക്കെ
അവർതന്നാനനമേറെവാടി വെയ്‌ലേ-
റ്റവശതാം പെരുകുന്നപൂക്കൾപോലെ 81

ഒരുവാക്കുരക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞീ-
ല്ലുരുകീ ചിത്തമവൎക്കു ദ്രുവായി
ഇരുകൺവഴിവാൻസരോജകുംഭേ
പുരുപത്രാവലിമാച്ചൊലിച്ചുവീണു. 82

പെരുതാകിയ കാമ വഹ്നികത്തീ-
ട്ടുരുതാപാൎത്തിയൊടൊട്ടു നിന്നുപിന്നെ
അരുണാധരിമാരിവണ്ണമോരോ-
പരുഷം ചൊല്ലിവലഞ്ഞുനിന്നു കേണാർ. 83

അരുതേ, വെടിയൊല്ല ഞങ്ങളെന്നി-
ച്ചരണം ദീനശരണ്യനല്ലയോ നീ.
കരുണാമധുരചന്നിൻപദാബ്ജേ
രുവും വണ്ടുകൾ ഞങ്ങളോൎത്തുകൊൾക. 84

കൃപയററു ഭവാനിവർണ്ണ്യമാരാ
ന്നപരാധം തവ ഭാവികാരിലേററി
അപവാദമുരപ്പുതന്നവർക്കർണ്ണ
നിപതിപ്പൂ വിഷലിപ്തമാം ശരംപോൽ 85

പതിസേവനമാദിയായനാനാ-
സതിധർമ്മങ്ങൾ ഭവാനരുച്ചതെല്ലാം
എതിരേററുന്നങ്ങൾ തന്നെ, യെന്നാ-
ലതിവക്കിന്നിനെ ശൂന്യമായിട്ടുന്നു 86

ഉലകങ്ങളിലുള്ള ധർമ്മമെത്തും
വിലവെക്കാതുള്ളിലുമങ്ങയോർത്തുയിർപ്പാൻ
മലമാകെയകററി രക്ഷചെയ്യും
നലമോടങ്ങളിതു നിൻപ്രതിജ്ഞയല്ലോ 87

സകലാത്മകനാം ഭവാനൊരാൾതാ-
നകളങ്കപ്രിയ ലോകബന്ധുവെന്നായ്
അകതാരിൽ നിനപ്പുസംശയത്തിൻ
ശകലംപോലുമൊഴിഞ്ഞതങ്ങളെല്ലാം 88

തനയൻ, കണവൻ തുടങ്ങിയെല്ലാം
വിനാൾകളെല്ലാതെ കൃപമെന്നതള്ളി
ഘനവർണ്ണ! ഭവാനിലാശ ചാച്ചി-
ജ്ജനമങ്ങെസ്സവിധത്തിൽ വന്നതല്ലോ. 89

ഷ്കൃപാദിരകമെന്നാ-
ഭവം ഭുവനത്തിലെന്നോർച്ച്
ഥേശ! നിന്നെയാശ്രയിക്ക-
ളെക്കൈവെടിയൊല്ല ദീനബന്ധോ! 90

സംഗമമെ കൊതിച്ചുഴന്നോ-
തൻ വാഞ്ഛിതമായ വല്ലിയെ നീ
ദക! നിഷ്കൃപാ കൃപാണം
ന്ന് വീശിമുറിക്കിലെന്തുകഷ്ടം 91

ശ്ചംവരെയും ഗൃഹത്തിലേവം
ചെപൂണ്ടുവസിച്ചോരെങ്ങളെ നീ
ാംഗ! വശീകരിച്ചു തള്ള-
നീതിക്കുതകുന്നതൊന്നിതപ്പോൾ? 92

ണ്ണതരൂപ! നിൻ പദാബ്ജം
ംവിട്ടു ചലിപ്പതില്ലതെല്ലും
പ്രീതിപോവതെപ്രകാരം
ഗോപാലക! ഞങ്ങളെന്തുചെയ്വൂ. 93

കാമളസർവ്വവശ്യമായോ-
പാകത്തിൽ വളർന്ന മാരതാപം
ാററുക ഹെ കൃപാംബുധെ! താപം
ാം നിന്നധരാമൃതത്തെനല്കി. 94

അതിനങ്ങനുകൂലനല്ലയെന്നാൽ
അതിയാം തപവിരഹാഗ്നിയിൽപ്പതിച്ച്
ഉതിരപതംഗമിവൾക്കുടൻ ദ്രുതം, ദ്യു-
ശ്ര്യുതിയങ്ങേകുന്നണഞ്ഞിടുംക്രമേണ 95

കമലക്കമിതാതപപ്ലുതം നിൻ
കമലാഭംവിലസുന്നപാദയുഗ്മം
വിമനസ്കരാംഞങ്ങൾ നിന്റെദാസ്യ-
ശ്രമമോടംഗ! തൊഴുന്നു കൈവിടൊല്ലേ. 96

ഹഹ! മോഹനഗാത്രനാം ഭവാൻതൻ
സഹവാസാദികളിൽ കൊതിച്ചിടാനീ
ഇഹവന്നൊരു ഞങ്ങളൊത്തുനന്നായ്
വിഹരിച്ചീടുക വിശ്വമോഹനാംഗ! 97

അതിചാരുതയാർന്ന പൂനിലാവും
ഗതികെട്ടോടിന നിന്റെ ചാരുഹാസം
ഉതിരുന്നതുകണ്ടനാൾമുതൽക്കീ-
ക്കൊതിഞങ്ങൾക്കു വളർന്നുവന്നതല്ലോ. 98

അലമീയുലകത്തെയൊക്കെമോഹാ-
കുലമാക്കും തവ പുഞ്ചിരിപ്രകാണ്ഡം
നലമോടിവർതന്റെചിത്തവും ച-
ഞ്ചലമാക്കീട്ടു വശീകരിച്ചുവല്ലോ. 99

എരിയുംപരിതാപമേററുചിത്തം
കരിയുംഞങ്ങടെ ജീവനാകമാനം
പരിപൂതകൃപാമൃതംനിതാന്തം
ചൊരിയുംനിൻമിഴിയാൽവശീകൃതങ്ങൾ. 100

ഭുവനേശ്വര! നിൻറവീക്ഷണാന്തോ-
ന്നവലംബംബത! പാരിലേതുവന്നും
അവലോകനവശ്യമായ് ഭവിച്ചോ-
രിവരെന്തുളതിലെന്തെഴുന്നകൗറം? 101

മലർമങ്കയുമാർത്തിയോടുനിൻ കാ-
ലിണ മേവുംപ്രണയംകലർന്നുനിത്യം
നലമായ്ത്തുടരുന്നസേവയാർന്നാൽ
നിചവിട്ടങ്ങൾകൊതിച്ചതെന്തുചിത്രം? 102

വിഹഗങ്ങൾ, മൃഗങ്ങൾ, ഗോക്കൾ, ഭൂമീ-
രുഹജാലം മുതലായതാകമാനം
മഹനീയമിവർസാരൂപ്യമല്പം
ഹഹ! രോമാഞ്ചമൊടാസ്വദിച്ചുനിൽപ്പൂ 103

തവ പാവടികൂപ്പിമീവ്രജസ്ത്രീ-
നിവഹത്തെസമയംപുണർന്നിടായ്കിൽ
അവശതാപവിഷംകലർന്നമോഹേ
നിവസിപ്പാനരുതാത്തതൃക്കൾപോകം 104

ശയനീയകമേറിനിന്റെ ദാസിമാരാ—
കിയഞങ്ങളാം മെഴ്മുഷ്ടമുഗ്ദ്ധനങ്ങൾ
പ്രിയ! നീ കമ്ർപാണിപങ്കജത്താ—
വ്യയതന്തോപമൊഴിച്ചൂഴിഞ്ഞിടേണം." 105

പരിതാപമഹോ! പൊറുത്തുകൂടാ—
ഞ്ഞതറിയുന്നതെല്ലാട്ടുഗോപിമാരശേഷം
ഹരിതൻതിരുമുമ്പിലവരോരോ—
ന്നരിയാടീട്ടുകരഞ്ഞുകൊണ്ടുനിന്നാർ 106

വനമാലിമുകുന്ദനന്ദഗോപീ—
ജനമേവം പരിമഗ്നരാപത്തിലല്ലോ
മനമേറെയലിഞ്ഞുമാഴ്കിനാനം—
കനമറ്റാശ്രിതവത്സലൻമുരാരി. 107

ഉടനോടിയവർക്കടുത്തണഞ്ഞുത്—
കടമായ് ചാടിടുമശ്രു പൊത്തുടച്ച്
തടവെന്നിയെ തന്റെ പൂർണ്ണരാഗം
തടവുംമോഹനവാക്യമേവമോതി. 108

"കളിയായിവനൊന്നാതിടുന്ന കേട്ടി—
'യളിവർണ്ണൻ ബതരാഗഹീന'നെന്നായ്
ലളിതാംഗികളേ! നിനക്കിതേലും
പൊളിയല്ലെൻകഥകുഞ്ഞമായ് സ്രവിക്കും 109

കളവാണികളേ! കരഞ്ഞുനേരം
കളയൊല്ലേ, വെറുതേപോയകാലമെത്തും
കളവല്ലതിരിച്ചുവന്നു ചേരാ
കളമാംമെട്ടിൽ നമുക്കു കേളിയാടാൻ 110

വിലപിച്ചു വിലോചനം പൊഴിക്കും
ജലധാരാതതികണ്ടു കണ്ണിലാണീ
ചലകാലമിവന്റെമാനസം ദു–
ർബ്ബലമായ്ഹന്ത! നുറുങ്ങിടുന്നതായ് 111

എതിരറ്റൊരു കാന്തി ചിന്നമോമ–
നതിതോല്ലുന്നൊരു നിങ്ങൾതൻമുഖങ്ങൾ
അതിതാപഭരാൽ കരിച്ചിടൊല്ലേ
ഹതിയെൻജീവനു വന്നുകൂടുമെന്നാൽ 112

മമ മുന്നിലണഞ്ഞയെത്രനത്രീ-
മണി നീയാംഗികളായ നിങ്ങളെ ഞാൻ
ഭ്രമമെന്നിവെടിഞ്ഞു മക്കൾപോൽക്കേറ്റം–
ശമമെന്നമുനിപ്രവീരനാണോ? 113

അനുരാഗലതാഗമെങ്കൽനിങ്ങൾ
ക്കിതുനാൾവാച്ചുള്ളചാപലങ്ങളായി–
ചലമാംഗികളേ! വളർന്നുകാണ്മാൻ
കഴിയുന്നാൽ വിപരീതമോതിനേൻ ഞാൻ. 114

രതിയും ഗതികെട്ടുപോകുമാറു-
ള്ളതിസൌന്ദൎയ്യനികേതനങ്ങളാം നിങ്ങ-
ളുതിരുവിലസനത്തെ കണ്ടിടാഞ്ഞാൻ
മതിയേററുമുള്ളൊരു ദേവലോകവധ്വ. 115

ഇതറിഞ്ഞൊരുമാത്രയും വൃഥാവിൽ
ഗതമാകാതിട ചേൎന്നിന്നു കൊണ്ടു"
ചിതമാംപടി കേളിയാടണം നാം,
ഇതരാവും കഴിയുന്നു മെല്ലെ മെല്ലെ. 116

രമണീയതരം ഗുണങ്ങളോടൊ-
ത്തമലാകാരമിയന്നനന്യഭംഗ്യാ
സമമെന്നിലസിച്ചിടുന്ന കാടിൻ
ക്രമവുംകണ്ടു നമുക്കു സഞ്ചരിക്കാം" 117

സദയമെമധുരാത്മകങ്ങളാകും
നയമേറുന്നൊരു മാധവന്റെ വാക്യം
നിയതം വ്രജലോകസുന്ദരീസ-
ഞ്ചയചിത്തങ്ങളെയാകവെ മയക്കി. 118

സരസീരുഹലോചനാജനത്തിൻ
കരളേതും കളവേശിടാതുടൻതാൻ
പരമാത്തുള്ളതമസൌഖ്യമാൎന്ന ചേതോ-
ഹരനാം കേശവനോടു ചേൎന്നിണങ്ങി. 119

കരമോടു കരം പകൎന്നുകൊണ്ടാ
സരസം മൊഴികൾ ചൊല്ലിച്ചെയ്തുനിന്നും
വരചുംബനമാചരിച്ചുമേവം
തരസാ കേളികളാടുവാൻ തുടൎന്നാർ. 120

നിശയായതമാവതിന്റെ പൊട്ടാം
ശശധരത്തമൃതിൻ വെണ്ണിലാവിൽ
വിശദം വനഭംഗികണ്ടു ഹൎഷാൽ
ഭൃശമാ ഗോപികളുന്മദാന്ധരായി. 221

വരിവണ്ടുവലഞ്ഞുമണ്ടിടും നൽ
പുരികുന്തളകേ മാവിടൎന്ന പൂക്കൾ
പരിചോടുപറിച്ചു കൊണ്ടണിഞ്ഞും
ഹരിയോടൊത്തവർ കാനനത്തെനടന്നാർ 122

ചിലർ പാടിയപാട്ടുകേട്ടുലോകം
വിലയം പൂകി സുധാൎണ്ണവഹ്രദത്തിൽ
ചിലരാടിയ നൎത്തനങ്ങളാല-
ന്നു,ലമാരംഗ മനംഗരംഗമായി i23

ധ്രുവ മീഹരി തന്നിലേറെമിക്ക-
ന്നവനെന്നാലുമുയൎന്നരാഗമോടെ
നവനൎമ്മവിലാസമാടിയാ സ്ത്രീ-
നിവഹം ചേൎന്നരമിച്ചു ഹന്തചിത്രം! 124

അവിടെപ്പുണ്യപാംഗനാജനത്തിൻ
സവിധേ സന്തതിയായ വാസുദേവൻ
വിവിധപ്രമുഖക്കരം തൻ നടക്കായ്
ഭവിതൃക്കാം ശരിപോലെയുല്ലസിച്ചു. 125

സുരഗംഗയിൽ നീളവെവിടർന്ന-
ബ്ജവിതാനം പുഴനാതിന്റെ മദ്ധ്യ
വിരവോടുവിളങ്ങിനില്പൊരിന്ദീ-
വരമെന്നോണവുമന്നിയന്നകൃഷ്ണൻ. 126

അതിസൗരഭവാഹിയായിമന്ദം
ഗതിചെയ്യുന്നൊരു തെന്നലേറ്റുകൊണ്ടും
ഉതിരുന്നൊരു രാഗമോടുവല്ലീ-
തതിപുല്കുന്നൊരു വൃക്ഷപങ്ക്തികണ്ടും 127

കുയിൽക്കുകവരൊത്തു കൂകിയും,
നന്മയിലാട്ടം പടിയാടിയും, പ്രസക്തം
'അയി കേശവ! കാണുനാട്യ'മെന്ന-
ന്നയിലോതിപ്പലനാട്യവും നടിച്ചും. 128

കരളിൽക്കവിയുന്ന കൗതുകത്തിൻ
ഭരമോടാസ്യസരോരുഹത്തിൽനിന്നും
സുരസേവിതമാം മരന്ദധാരാ-
ബന്ധുരമാം പുഞ്ചിരി സന്തതം പൊഴിച്ചും. 129

അനസമാപ്ലുതരങ്ങളെല്ലാമനഞ്ഞി-
ന്നനസമം വെണ്മയാർന്ന വിസ്തൃ വിസ്തൃതം
അനസൂത്സകാംബകളെയൊറിയൊരം
പ്രസരിപ്പോടുമുഖംതന്നെപ്പുണർന്നും. 130

വിലസും മുഖകാന്തികണ്ടു, വണ്ടിൻ-
കുല, കംബോജമിതെന്നുറപ്പിട്ടുകൊ
ണ്ടലയാതെ കളിക്കുവാൻപറിപ്പാ-
ഞ്ചലജംകൊണ്ടവരെസ്സദാ തട്ടുന്നും. 131

പുളിനങ്ങളിലുള്ള രാജഹംസാ-
വലിതൻയാനവിശേഷഗതികണ്ടു
തളിർമേനിത്തന്വികളായവണ്ണം
തെളിവോടാനടയഭ്യസിച്ചുകൊണ്ടും 132

ഇളകിക്കവിയും വികാരമോടും
പുളകം പൂണ്ടവർ കൃഷ്ണനൊത്തിവണ്ണം
അളവററവിധം കളിച്ചുപോകെ-
ന്നളവിൽചെന്നു കളിന്ദജാതടത്തിൽ. 133

തെളിവാർന്ന നദീജലത്തിൽമുങ്ങി-
ക്കളിയേറെറാം പടിവന്നതെന്നലറവ്
പുളിനത്തിലിതന്നു ഗോപിമാരൊ-
ത്തളിനേർവർണ്ണനമേറിടുന്നകംസ്പൃ 134

അവരോകന മന്ദിരേഷുവിലാസം
ഉപവനോന്നാദകഗാനതഃ വനങ്ങളും
നവനാൎക്കസുഭാഷിതങ്ങളുററം–
ധവളാഭം വിലസുന്ന മന്ദഹാസം 135

സ്തനകലശകങ്ങളാലവസ്ത്ര സന്ദൎ–
ശനമാലിംഗനമെന്നിതൊക്കെയാലും
അനഘൻ പശുപാലനാരിമാർതൻ
മനമാഹന്ത! ഭൃശം വശീകരിച്ചു. (യുഗ്മകം) 136

'അതിരൂപതമൻമുരാരിനമ്മൾ–
കതിമർശാലികളാൽ വശത്തിലായി'
അതിവാഞ്ഛമിതബ്ലമാരിതേക-
ട്ടതിമാനോദ്ധതമാംമനസ്സൊടേത്രം. 137

വരവർണ്ണിനിമാരഹംകരിച്ചി–
ങ്ങനെമാലോന്നിനപ്പുരതാത്തറിഞ്ഞു"
അരവിന്ദവിലോചനൻകൃപാകാ–
കരമാംഹൃത്തിൽ നിനച്ചിതിപ്രകാരം 138

“മമസംഗനിമിത്തമായിവണ്ണം
കമനീയാംഗികമാതനാഹന്തവാച്ചാൽ
ക്രമമല്ല/മരക്ഷപോലുമനി–
സ്സുമനാഃ വൈരിയതെന്നനിർവ്വിശങ്കം. 139

ഇവരിപ്പൊഴുതുള്ളൊത്തിടാതെകാമോ-
ത്സവമാവെന്നു മദമാർന്നഹംകരിച്ചാൽ
അവസാനമിവൾക്കു ദീനമാകും
ഉപമയൊഴുന്നതാം വിപത്തു സംഭവിക്കും. 140

മമതകലരുന്നങ്ങളുത്തരോ-
ക്രമമായൊഴിവുമെന്നൊരു വാർത്തകൊണ്ടാൽ
ശമലങ്ങളകററി സാന്ദ്രസൌഖ്യം
ശമമോടേകണമെന്നിതെന്റെ സത്യം 141

അതിനാലുടനാധിപ്ലവിപാതാൽ
ക്ഷതിവന്നീടുവതിന്നുമുമ്പുതന്നെ
മതിതന്നിലെഴുന്നഹന്ത നീക്കി-
ഗ്ഗതിയേകണമിവൾക്കു മംഗളാർത്ഥം.” 142

കരുണാകരനാം മുകുന്ദനേവം
തിരുവുള്ളത്തിലുറച്ചുടൻ തദാനീം
തരുണേത്രകരൊത്തനാകിനിലൂന്നവതാൻ
വിരഹത്തോടടുത്തതാമവിധം മറഞ്ഞു. 143

മറക്കാതെമ്പനുള്ളൊരപ്രിയപ്പൊതുങ്ങുന്നോമലാലും
മറന്നീ‘ഗ്ഗോവിന്ദൻപ്രിയതമനെനിക്കെന്റെവശഗൻ’
ഉറച്ചുള്ളീവണ്ണംപ്രമദകരമെപ്പൂണ്ട സമയം
മറഞ്ഞാൻതന്മായാമഹിമയിലുടൻതന്നെഭഗവാൻ

ഒന്നാം സർഗ്ഗം കഴിഞ്ഞു.

രണ്ടാം സർഗ്ഗം.

നളിനമിഴികളാം മുമ്പിലുജ്ജ്വലിച്ചാ-
ളൊളിതിരളുന്നൊരു മംഗളപ്രദീപം
ചിലിചിലവരിൽവാത്സല്യതർപ്പണം
വെളിയിലടിച്ചുകടത്തിയെന്നോ നാഥനാ? 1

പ്രിയതമനവിരഹാതങ്കദീപം
ഭയമിയലാതെ ചൊരിഞ്ഞുപോയനന്തരം
ഭയദമിതമഹാന്ധ്യതമസ്സാരാൻ
സ്വയമവർ തങ്ങളിൽ മുഴുകിനിന്നിതേറം 2

“ അയി സഖി! തവ പിന്നിലായിരിക്കാ-
മുഖരസമാനഹരി പോയൊളിച്ചിതിപ്പോൾ ”
മയി തനയമിപ്രകാരമല്ലോ!
ഉയിർവഴുതം പിരിയാതിനാൾകിനിന്നു 3

പൊങ്കിയ പരിതാപമേറവല്ലാ
ഉരുകിയ മാനസമശ്രുവായൊലിച്ചു*
നിരുപമതനുമുങ്ങിനിന്നിതിവണ്ണം
തരുണിജനം പലമിതവാക്യമോതി. 4

“പറയുക പാർത്ഥിവ, ഞങ്ങളോരോ—
പ്പിറവിയിൽ ഞങ്ങളെ രക്ഷിച്ച തോഴിമാരേ!
കരമൊട്ടു കൂപ്പിവിട്ടു കുഞ്ഞുങ്ങളും
പറയുമതെങ്കിലീ നീതിയിതെന്തൊരാശ്ചര്യം! 5

പ്രണയമധികമായ് നടിച്ചുവല്ലോ
പ്രണയിനിമാരെയിവൾ മതിഭ്രമിതാക്കിനാൽ
കണവനകന്നുവല്ലി, ചാരുമേനിയും
പ്രണയവിഭേദമിവണ്ണമാക്കിച്ചെയ്തു 6

സരളമതികളായ നരരെവിട്ടീ-
ത്തരമതിപാതകമാചരിച്ചതെന്താൽ
മുരമഥനമനസ്സിനനുകൂലം;
ഹര ഹര! നാമിനിയിന്നിതിലെന്തുചെയ്‌വൂ? 7

ശരി ശരി, ഹരി! തവശൈശവം മുതല്ക്കി-
പ്പുരിയൊരുവനവനശീലനായിരുന്നു
അരിമയെഴുമൊരമ്മയുമച്ഛനാരും
ഗരിമയൊടെന്തുകൂത്തുമലിവോതിയിതെന്നോ? 8

വനഭുവി പതിപൂർണ്ണഗർഭയാളാം
ജനകജതന്നെ വെടിഞ്ഞു പണ്ടു രാമൻ
മനസിയതിനിനക്കില്ലെന്നമട്ടിലേവം
വിനകളും വരുത്തിയോ കരുണവന്റെ പോലും. 9

ഹരി,നരി,മുതലായ ഹിംസ്രജന്തു-
പ്പരിഷകളുമരണ്യഭൂവിലല്ലിൽ
ഒരിമിയുമവിടെന്നിനമ്മെവിട്ടാൻ
കരിമുകിൽ വർണ്ണനഹഹാ! മഹാകഠോരൻ 10

ചപലതകൾ പുലമ്പിനിന്നിടാതെ
സപദിഗമിക്കണമിങ്ങുനിന്നു നമ്മൾ
കപടതകലരുന്നകണ്ണനിപ്പോ-
ളുപവനത്തിലൊളിച്ചിരിപ്പതുണ്ടാം. 11

നിരുപമരമണീയഗാത്രിമാരെ-
ന്നൊരുവചിരസ്തുതിനാകമേററിനമ്മെ
പെരുതഴൽനരകത്തിലക്കതള്ളീ-
ട്ടിരുളിൽ മറഞ്ഞുവസിക്കയാം മുരാരി 12

അരനിമിഷവിളംബമെന്നിയെന്നാം
ത്വരയോട്ടുചെന്നുപലേടവും തിരഞ്ഞാൽ
തരമൊരുസമയം വരാം, സുന്ദരം
മുരഹരനെത്തുവതിന്നുമുമ്പു കാണാൻ" 13

പലതിതുവിധമോതിയാത്തവേഗം
ചലമിഴിമാരെഴുന്നേററുകൃഷ്ണനാമം
നലമൊടുച്ചരിച്ചും വിളിച്ചുവന്നു-
സ്ഥലമതിലംബുജനേത്രനെത്തിരഞ്ഞാർ. 14

കരിനടകളുടെ പഞ്ചാസ്യപ്രയോഗാ-
ലരിയുമൊത്തൊരുമിച്ചുകാനനങ്ങളെയേവം
ചരിചരിതങ്ങളങ്ങളെ ഋഷികാറിക
കരിയിലകൾക്ക സമാനമായുയർന്നു. 17

നരകരിപുവിലീനചിത്തരാകം-
പ്പുരുഷന്മാരെവിടെയാകിലും കൌതുകത്തോടെ
കളിച്ചുകിടന്നിതു സാഗരത്തിൽ
തിരകൾകണക്കെ [illegible]

ചിരതരപരിപൂർണ്ണനായ സാക്ഷാൽ
പരനുടെ മാഹാത്മ്യമാ ചരിത്രക്കൊണ്ടു
മരനിരകളൊടും ലതാവലിയൊടും
നിരവധി ചെയ്തിതു ചൈതന്യമാവധൂക്കൾ

കയിലുകൾ, ഹരിണങ്ങൾ, ഉരഗനിവഹം
മയിലുകളിങ്ങനെയുള്ളവരൊന്നിച്ചൊത്തു
ഭയിതരെ നിരീക്ഷണാർത്ഥമായ് [illegible]
കയിൽമൊഴിമാർ [illegible] 18

"ദ്വിജകുലമതിനാശ്രിതനാം നി-
ജകുലസത്തമ! ചൊൽക ബോധിക്കേണ്ടോ!
ഭുജകുലപതികൾ തൻ ഹൃദയം
നിജവശമാക്കിനടന്നതീവഴിക്കോ? 19

മണിനിരകളിലഞ്ഞ സന്താനൻ, ശ്രീ-
ധരണിയിൽ സജ്ജനബന്ധുവേവമോർത്താൽ
പരനിവിടെയണഞ്ഞിരിക്കുമല്ലോ,
ധരയിലെവൻ കൊതിയാത്തു മിത്രസംഗം? 20

ഗതസഹജനൊളിപ്പതെങ്ങുപോൽ നീ
കനകഗിരിയിൽ വെച്ചുമെങ്ങുമോടായ്
സദയ,മലിയുകില്ലി ലീനരിൽ സൌ-
ഹൃദമിയലുന്നൊരു സജ്ജനാന്തരംഗം 21

പരിസരമഖിലം പരന്നവരാൽ
പരിവൃതമാക്കിയതെന്തു നീ വടല്ലോ!
ദുരിതനിധികളെങ്ങും ചിന്തചോരൻ
ഹരിയെയമറച്ചുവതിന്നു നീ തുനിഞ്ഞോ? 22

സുരഭിലസുമമേറിനില്പതെന്തേ
വരതരുവാകിയ ചമ്പകാഭ്യനാം നീ
സരസസമിവരെച്ചതിച്ചുപായും
സരസനിലർച്ചന മാചരിപ്പതിന്നോ? 23

അടിമുതൽ മുടിയോളവും പൂവണീ-
വടിവൊടശോക! ഹസിപ്പതെന്തു? കൃഷ്ണൻ
മുടിയുമലിവെഴാതൊളിക്കയാലു-
ള്ളിടിയിൽ മുറിഞ്ഞു നിണം സ്രവിക്കുകയാണോ? 24

ശിവജടയണിയുന്നാപത്രപങ്‌ക്തി-
പ്രവരമുതിരന്നൊരു മർമ്മരണവിലപ!
അവമതിഫലമവൃതാർത്തിതന്റാ-
ബ്ഭവന ഭജിമകരയെന്തരക്കയാണോ? 25

മതിമതിതവനിന്ദനിൻവചസ്സാൽ
മതി മുകിൽവർണ്ണനിൽനിന്നുമാറുമോകേം
മതിധരനൊരുതാരമെങ്കിലോശ്രീ-
പതികളിർതിങ്ങളിവർക്കാതിരുമേമം 26

വിരഹജമഴമൊഴിയാണൊടാരിസ്ത്രീ-
നിരകളിലനന്തതാപമാർന്നമൂലം
സുരഭിചത പരത്തിയീവനത്തിൽ
തിരയുകയോ?ഹരിതന്നെ ചന്ദനദ്രോ! 27

അകലുഷമഴകാർന്നെഴുന്നമന്ദാ-
രക! തവസന്നിധിയെത്തിയോമുകുന്ദൻ?
അകരുണമതികൈതവേനകാടി-
നകമതിൽഞങ്ങളെവിട്ടുവൻമറഞ്ഞു. 28

സുമധുരമകരന്ദമൂറിനില്ക്കം
സുമനിരയാൽവിലസുംരസാലമേ!നീ
സുമശരനിവരെക്കൊടുത്തിടാനീം
കമലദളാക്ഷനൊളിച്ചതെങ്ങതോതു. 29

...മൊരു പുതുമക്കളിയെടി–
...യുമിതാമാർക്കഷിതത്താൽ
...ടെ ... മാറ്റുകളി–
...ലുണ്ണനൊളിച്ചുതെണ്ടുകയോ. 30

...കിടന്നു തെളുത്തുകളി–
...യതെന്നൊടങ്ങിനെ വാഴ്‌വതിന്നു മടിച്ചു
മറഞ്ഞതൊളിച്ചു മണ്ടിനാൻ സ–
...ത്തുപാതകമല്ലയോ? നിനച്ചാൽ 31

...യന്താൻ ...ത്തു പോയ–
...തുകൊണ്ടു തിരഞ്ഞു കണ്ടിടുന്നു
ഇത ... ലിപ്പോഴല്ലയോ നിനക്കം
...ക്കിത് ഭാരതൻ്റ മൌനമെന്തോ? 32

...കല്പനാൽ ... താപമകലം–
...കതിരൊളിയൊളിച്ചുശാർങ്ങിയെ നീ
നികടഭുവിയണഞ്ഞു കണ്ടുവെങ്കിൽ
സകലജനമൊത്തുകയെങ്ങവൻപലായേ! 33

കമനമിവരിൽനിന്നൊഴിക്കുവാനായ്
വലവലനീപ! തമാല! സാല! താല!
അലയമിവരെയാടൽനീറ്റിൽ നീലാം–
ബുദസമവർണ്ണനിറക്കിയെങ്ങപോയോ? 34

ലതികകളിൽനിന്നിളകുമാലതി! നീ,
ചതിയൊടന്നുവെടിഞ്ഞൊരാ ശൌരിയെയങ്ങു കണ്ടൊ?
മതിയിലിവർനിനപ്പൂ നിൻസമീപ-
ത്തതികുതുകാലവനാഗമിച്ചിരിക്കാം. 35

അവനിതുവഴി പോന്നതിന്നനേരം
നവമുകുളമെയ്തഴുകാതെപോയിയെങ്കിൽ
നവപുളകങ്ങളണിഞ്ഞു മുട്ടി–
ട്ടവശതവിട്ടുലസിപ്പതെന്തിവണ്ണം 36

ഉപധിയെന്നിയെഴുമാരാമല്ലികേ! യെ–
ങ്ങു പഥികനാം ഹരി, കണ്ടതില്ലയോ നീ?
സപദിതവ സുഗന്ധമാത്തഹാസാ–
മുപസിതമാക്കിയവൻ ഗമിച്ചിരിക്കാം. 37

വികസിതസുമരാജികൊണ്ടു തോഷ–
പ്രകടിതഹാസമുതിർത്തിടുന്ന മുല്ലേ!
ശകലമലിവെഴാതെ ഞങ്ങളെവി–
ട്ടകലെമറഞ്ഞവനിങ്ങുവന്നതില്ലേ? 38

ഒഴികഴിവിതിനോതിടേണ്ട, കണ്ണൻ
മൊഴിയുടെ സൌരഭമാധുരീഗുണങ്ങൾ
വഴിവതു തവ പൂക്കളിൽ പകർന്നീ–
വഴിയവനോടിയ കണ്ടിരിക്കണം നീ 39

സ്സുരസമനിവരെപ്പരിത്യജിച്ചീ-
യിരവിലൊളിച്ചുഗമിച്ചതെങ്ങു ചൊൽ നീ
വിരവൊടുകരവീരമേ! കനിഞ്ഞി-
ത്തരളകളം,ടിവരാടലാററിലാണു 40

അരികിൽവിലസിടുന്നകാശമേ!നീ
യരിമയൊടോടുകയ അ പങ്കജാക്ഷൻ
ഹരിയുടെനിറമൊത്തപുഷ്പമേന്തു-
ന്നരിയമേവാനനിഷ്ടനല്ലിപണെ? 41

കളമുരളിയിൽനിന്നരാഗമൂതി-
ക്കളമൊഴിമാരെമയക്കിയാക്കഠോരൻ
കളവൊടിതമറഞ്ഞു,തരസ, ഹൃതപ
കളയുകതാൻഗുണമാക്കിമെന്തതോനാം 42

അവശതയൊടുനീശിരസ്സിലാനീ-
മവനതമാക്കിവസിപ്പതെന്തുകന്ദ!
അവമതിതവമൊട്ടുകൾക്കണച്ചാ
നവരമണീയകുന്ദദന്തപങ്‌ക്തി? 43

ഉടലവിലമണിഞ്ഞതപുകളാൽ ശ്രീ-
തടവിയെഴുന്നൊരെരിഞ്ഞി!യെങ്ങുകണ്ണൻ
ഉടനടിയുരചെയ്യൂ, വിപ്രയോഗാ-
ലുടവുവപുസ്സിനിവൾക്കുവന്നിടാത്താൻ 44

ച്ചൂൎന്നുമടിതൊഴുന്ന ഭൈരവകന്യാം
തിരളുമധോക്ഷജനെന്തൊഴും പത്രജി
ത്വരയൊടിതുവഴിക്ക പോന്നതുണ്ടോ പാരം
വരവയികേതകി! കണ്ടതില്ലയോ നീ? 45

അളിനിറമിയലുന്നൊരച്യുതൻ ത-
ന്നൊളിയെഴുമംശുകപീതകാന്തിതേടും
ദളിതസുമചയങ്ങളുണ്ടിടും നീ
തെളിവൊടവൻവഴികണ്ടിടുന്നു നൂനം 46

മധുകര! മധുസൂദനൻ മയക്കം
മധുരമനോഹരവേണുഗാനവൃത്തി
മധുപകരപതങ്ങനീയറിഞ്ഞതോ?
വിധുരകരാംബുജമേ, കനിവൊടുകേൾക്കസത്യം 47

സ്ഫുടമിവരെട്ടുകൾകാൺകയാലെ-
ന്നിടറിതു,പേടിയൊടോടിടുന്നതെന്തേ?
പിടമൃഗിയിവർവേടരല്ല,വേണ്ടാ
പിടയ,ലിവർക്കൊരുപൊല്ലുമുണ്ടോ കാംക്ഷ. 48

അരമഴലകതാരിലുള്ളപോലെ-
ന്നൊരുയുവതിയിന്നിനിന്റെ കാന്തനെങ്ങോ?
മലകളിലവനെത്തിരഞ്ഞു നീ ഹാ!
വലയുകയല്ലിമൃഗാംഗനേ! കഥിക്ക 49

വിഷയിസുഖമശിപ്പതിന്നമാത്രം
വിഷയമഹോദധി, പൂതപാനിയത്തിൽ
വിഷയിയവനാം തത്സുഖമതിന്നാൽ
വിഷമമാ,മെന്നു ലോകകീർത്തിയുമെല്ലാം 50

ശ്രുതിമധുരഗാനത്തിലെപ്പുമായ്
ശ്രുതിയെഴുമമൃതത്തും ക്രമാലിറിതം
ശ്രുതിപുടമുതകകണ്ട നന്ദനമാ-
ശ് ശ്രുതിവരമാറിവരെത്ര ജിപ്പുകണ്ടു! 51

വരിക വരിക നീ നമുക്കുമൊന്നി-
പ്പെരിയവനമുഴുവൻ തിരഞ്ഞുനോക്കാം
ഹരിണി! ദേവതിപോലെ വല്ലഭൻവേർ-
പിരിയുകയാൽ വഴന്നഞങ്ങളുമേകം 52

പരഭൃത! പരമാർത്ഥമോതിയാലും
പരനിഹപോന്നതുകണ്ടതില്ലയോ നീ
പരമമധുരമാം ദേവന്റെ കണ്ഠ-
സ്വരമിതുകേൾക്കുകിലുണ്ടു ശങ്കയേകം 53

മധുരിപുകളവേണുഗാനമേവം
മധുരിമയോടുമുതിർത്തിടുന്നനേരം
വിധുവദനിജതിഷ്ഠനായ് സുഖിച്ചി-
മധുരവിപിനസദനമദ്ധ്യസിച്ചുതാം നീ. 54

ത്വനകശനായകകരിശ്ശട-
ന്നടവൊട്ടുമിന്നു പരിചിലകക്കലൊക്കാൻ
ഇടയകലവാക്യശ്രമൾ നല്കി-
ന്നടമയെഴുകരിൽ വർണ്ണനിങ്ങവന്നോ? 55

തവനതനറിയാം, അച്യുതൻ തൻ
ഭുവനമനോഹരരൂപദർശനത്താൽ
നവജലധരമെന്ന ശങ്കയാനി-
ത്സവമയിനിന്നിൽവളർന്നതെത്രതാനും 56

വിരളമവനിൽനിന്നതിന്നിടം നൽ
സരളസ്വനിർഝരഹാസ ശോഭകണ്ടു.
സ്ഫുരദമലതടിൽ പ്രകാശമെന്നാ-
ത്തരമൊരുകൌതുകവും ഭവിച്ചതാമെ 57

ഇരവുകളിൽ വരൻ പിരിഞ്ഞദുഃഖം
നിരവധിയായല്ലുകിലും ചകോരികെ! നീ
കരളിലലിവെഴാതെ മൌനമെന്തി-
ന്നരമിവരോടു തുടർന്നു, ഭദ്രതാൻ നീ 58

മതിമമതയൊടേകി നിത്യമാത്മ-
ദ്യുതിയെനിനക്കശനത്തിനെന്നുമേകം
ക്ഷതിയവനു ഭവിച്ചു, ഹന്ത! കഷ്ടം!
ഗതിയിതുതാൻ ഖലസംഗതയ്ക്കുപാരിൽ. 59

അവനി! തവ വപുസ്സിതെത്ര ധന്യം-
പ്രമദമിയലാൽ പുളകം വഹിപ്പൂ? പണ്ടീ
ഭുവനഭയനാശന പാദസംഗമോ-
ത്സവമയിനുഭവിച്ചു താക്ഷയാം നീ. 60

ഒരു സമയമതീതമാം യുഗത്തിൽ
പുളകമണാനിധി പനിയ ശ്ലിഷ്ടയെങ്കിൽ
അതുമയൊട്ടു വഹിച്ചു നിന്നെയെന്നാ-
ളുളളതനുസ്മരിന്ന മനസ്സ്ഥലിയായാകാം. 61

അടവിയിലൊരുവസ്തുപോലുമെന്നു
ഇടയവതില്ലിവരോടു ചെറുവർപ്പാൻ.
ഉടനെവിടെയൊരുന്നന്നതാർത്തി-
യടൽ പനിമൂത്തിരമണ്ണിൽ വീണിടാറായ് 62

പെരുകിയ കൃപയുള്ള കണ്ണ! കണ്ണി-
ണ്ണൊരുകുറിയെങ്കിലുമെന്റെ കാന്തവാനായ്
ഉരുകിയകരളോട്ടു വീണുവല്ലും-
മുരളുമിവൾക്കരികത്തുടൻ വരേണം" 63

വിലപനമിതുമട്ടനേകമോതി-
ച്ചലമിഴിമാർ വനഭൂമിയിൽ ചരിക്കെ
മലമധിപമകന്നവൾക്കു ചിത്തം
ജലജവിലോചനനിൽ ചിരം ലയിച്ചു. 64

ന്നമൃതരസമം ഒഴുക്കിടുന്നോ-
നവധിനിർമ്മലനർമ്മഭാഷിതങ്ങൾ .
ന്നസിതമഴമേറിടുന്ന ലിപ്സാ-
ജനങ്ങ ചിതറിടിയ മോഹകാന്തിപൂരം. 65

കളിർമകളിനേറിടുന്നനാനാ-
കളികളം, മനോഹരമായ മന്ദഹാസം.
തളിവെഴുമന്തരാഗപൂർണ്ണമാകും
ലളിതവിലാസശതങ്ങളും, ചേഷ്ടിതങ്ങളും. 66

ഗലധരസഹജകലിപ്രകാരം
ലജവിലോലവിലോചനാഞ്ജനങ്ങളും
വിലയമൊടവരാട്ടങ്ങളെമെലാ-
തലയുകയാ ജലതല്ലമാഴിപോലെ 67

കുതുകമൊടുകുശേശയാക്ഷനീശൻ
ചതുരതരം ബഹുലീല ചെയ്തതെല്ലാം
അതുപൊഴുതകതാരിൽ വന്നയൻ-
അതുവിധമായവരാടുവാൻ തുടർന്നാർ 68

ഒരുയുവതിപറഞ്ഞു, “പൂതനാഞാൻ”.
അതുമിഴിയന്യയുടൻ മുകുന്ദനായി
വിരവൊടുമുലയും കുടിച്ചു പണ്ടാ-
ന്നാത്തകഥയൊക്കെ നടിച്ചുമംഗിപോലെ 69

വടിവൊടു ശിശുവായൊരുത്തി, ചാടിൻ-
വടിവൊടണഞ്ഞൊരു മറവനായിതന്നെ
ചൊടിയൊടു കളിയായ് ചവിട്ടി. ജീവൻ
വെടിവതുപോലവൾ ഭൂമിയിൽ പതിച്ചാൾ 70

ഒരുവൾ ഉവിനടന്നു മുട്ടുകുത്തി-
സ്തുതചിരകിങ്കിണിമണി ഝണാരമോടെ
ഉരുചടുലകമെടുപ്പതിനാടകം
തരുണിയെയാനാക്കി ഹസിപ്പുമങ്ങിന്ന 71

ചിതമൊടൊരുകുമാരി ഭാമനായും
ബത! ഹരിയായുമൊരന്യനാരിയന്നാൾ
ഇതരകൾ ബല്ലവഗോപബാലരായും
ശതശത ലീലകളാടിനാർ സമോദം. 72

ഹരിയുടെ ഹതിചിന്ത ചെയ്തുകൊണ്ടിൻ-
പരിചൊടു ബാലിക പൂണ്ടണഞ്ഞ നേരം
ത്വരിതമപരനാരി, ശൌരിയായീ-
ട്ടരിശമൊടും വധലീല കൈക്കൊണ്ടാൾ 73

കളികളിൽ മുഴുകുമ്പോൾ വത്സനായി-
ട്ടളികുലവേണിയൊരുത്തിവന്നകാലെ
മിളിതമസമയോഗജതാപമാർന്നാ-
ക്കിളിമൊഴിയായവളെക്കളിച്ചു കൊന്നാൾ 74

ഞ്ജനകബദ്ധമശിപ്പതിന്നുരം-
ത്തണനവോരമ്രഗോക്കളെ ഗോപികയൊപ്പം.
പ്രണയമൊടുവിളിച്ചുനിന്നു കൊണ്ടൊരാൾ
പ്രണയഗുണാത്മകനച്യുതൻ കണ്ടുകേ. 75

"ഭവനകമതിലേക്കു പോക നീ, സം-
ഭ്രമമിയലേണ്ട നിനക്കു നന്ദപോതമേ;"
കമലമിഴിയൊരത്തിലവരോതി
ക്രമമൊടു ചെയ്യുന്ന നർത്തനം നിറുത്തി 76

"ഘനതരമതിവർഷ വാതമെന്നീ-
വിനകളിൽ വീണുവലഞ്ഞു നിങ്ങളാകും
മനസി കദനമാർന്നിടേണ്ട ഗോവ-
ർദ്ധനഗിരി ഞാൻ കുടയായ് പിടിച്ചിടുന്നു" 77

ഉടനൊരു സുകൃതിയവരോതി-
ത്തടവിയലാതൊരു തെങ്ങമരം കരത്തിൽ.
കുടയുടെ വടിവിൽ പിടിച്ചു പോലു-
ള്ളടരസമച്യുതനെന്നൊരാവമോടെ. 78

"സകലരുമിന്നകണ്ണടച്ചു നിന്നീ-
ട്ടകനിമിഷം ഭയമെന്നി, ഭീമമായി
നികടമുവിയണഞ്ഞ കാട്ടുതീ പോ-
യകലെയുടൻ" പറയുകയെവരോതി. 79

ഒരുവളൊരുവിചിത്രമാലയാൽ മ–
റ്റൊരുവളെയങ്ങൊരലിൽ പിടിച്ചുകെട്ടി;
പുനരിവരവളും നടിച്ചു “തായാ–
ട്ടുതതിനി”യെന്നു തലോ വലിച്ചിതന്യ 80

മുരളിയിലൊരുനാരി മഞ്ജുഗാനം
സരസമുതിർത്തു, മറ്റന്യയാസപാളിയും
പുര. നടനമുടൻതുടങ്ങിയേവം
പുരനാരികൾ ലീലകളാടിനാരനേകം. 81

ഝടുതിയൊരുവളങ്ങെഴുന്നേറ്റൊരായി–
ക്കതിതരകോപമൊടന്യയോടുരച്ചാൾ.
“വിടുക വികൃതി, മണ്ണുതിന്നവോ നീ?
കടുകിനുമേ ഭയമില്ല വാ തുറക്കൂ” 82

ഭയമൊടവൾ തുറന്ന വായിൽ ലോക
ത്രയമതു കണ്ടു യശോദയായനാരി
“പ്രിയസുത! മതി വാ മൂടുക”യെന്നും
ഭയമൊടുച്ചനടിച്ചു ഭീതിയേറ്റം. 83

“ശരി കമലജ! പോക വേണ്ട ഖേദം
പതിയവമങ്ങയിലില്ല തെല്ലുപോലും
പെരിയതവമലം കളഞ്ഞിടാൻ ഞാൻ
പരിചിലിവ ചില താ ചരിച്ചതല്ലോ” 84

സരസിജമുഖിയാളൊരുത്തിയേവം
കരയുഗളം പരനാരിതൻ ശിരസ്സിൽ
പരമകൃപകലർന്നു വെച്ചുനിന്നാൾ
പരമപുമാനു സമാനയായുരുപ്പാം. 85

ഒരുയുവതി നിറഞ്ഞ കൌതുകത്താ-
ലരിവയർമാർമണിയന്യതന്റെ തോളിൽ
സ്വഭുജലതകളതാമണച്ചു കണ്ണൻ-
തിരുവടിപോലെ സഗൗരവം നടന്നാൾ. 86

“അജഗരവടിവാർന്നതെത്തു, പാപ
വ്രജനിധിനീയഘനെന്നു ഞാനറിഞ്ഞു
ഗജനിഭനാമവനിൻ വധം ഞാ-
നജനറികാളു കഴിക്ക”യെന്നൊരുത്തി. 87

ഹരിണമിഴിജനം മതിഭ്രമത്താൽ
ഹരിചരിതങ്ങളും പലവിധം നടിച്ചു
പെരിയൊരഴൽ നടക്കെ, ദാവമദ്ധ്യ
ഹരിണികൾപോലെയുഴന്നു വെന്തിടുന്നു. 88

രമയുടെ രമണന്റെ ദർശനത്തിൽ
സമരഹിതം മതികൊണ്ടലഞ്ഞിടുമ്പോൾ
രമണികൾ, പുരതോ തെളിഞ്ഞു കണ്ടാർ
കമലദളാക്ഷപദം പതിഞ്ഞു മണ്ണിൽ 89

ഒരു വധുവിനെഴും പദങ്ങളും തൻ
തിരുവടിതൻ കഴലൊത്തു കണ്ടനേരം
അരുമിഴികളിൽ ഹാ! വളൎന്ന,ശ്രുനിൎ-
ഝരമതുപോലെഴുപായിരം മടങ്ങായ് 90

ദനുജരിപുവധൂപദങ്ങളെല്ല-
ന്നനുഗമനം സതിമാർ തുടൎന്നു വീണ്ടും
അനുപമമതിതപ്തരായ് പറഞ്ഞാ-
രനുപമമാർ പരിതപ്തമാനസത്തിൽ 91

“വികൃതനിജവിലാസവിഭ്രമാലാ-
പ്രകൃതിവിലോലനവന്റെ ചിത്തമല്ലോ
സുകൃതിനിയൊരുനാരിയാൾ ഹരിപ്പാൾ
സകൃദപി ഞങ്ങളെയോർത്തിടാതവണ്ണം 92

മഹസിയവളൊരു വശ്യവാക്കാ-
ലഹ കമലാധവനെങ്ങളെത്യജിച്ചോ?
ഗഹനമിതിലൊരുത്തിയൊന്നു താനെ
വിഹരണമോ ഹരി ഹന്ത ചെയ്യിടുന്നു? 93

അവളുടെപരിപൂർണ്ണപുണ്യമൊത്താ-
ലവൾ വെടിഞ്ഞതു താനതല്ലിമൂലം
നവജലധരസുന്ദരാംഗസംഗാ-
ത്സവരസമിന്നിവളേകയായ് ഭുജിപ്പാൻ 94

സുരഭിമൃദുലപ്രസൂനപാളീ-
വിലസിതമാമൊരു മഞ്ജുശയ്യ കാൺമൂ
മുരഹരനിതിലാക്കൃശാംഗിയോടും
നിരവധി കേളികളാടിവാണു നൂനം. 95

അതനുരണമഹോത്സവത്തിലങ്ങാ-
സ്സുതനുവൊടൊത്തു നടത്തിയംബുജാക്ഷൻ
ചിതമൊട, ത്തുടിക്കകല്ലിമണ്ണിൽ
ചിതറിന പൂക്കളും- അനംഗസായകങ്ങളും 96

മദനകലിതളർത്തിവിട്ടൊരാശ്രീ-
മലരമിതാംഗിയെയേററിമണ്ടിനൂനം.
ഗദസഹജ, നതല്ലിരൂപമാപ്പെൺ-
പദതളിരിങ്ങുപതിഞ്ഞതു കണ്ടിടാമ്മാൻ 97

അതിനുപകരമാമുകുന്ദപാദം
ക്ഷിതിയിലമർന്നതെളിഞ്ഞു കണ്ടിടുന്നു
അതിതരഭരലക്ഷ്യമെന്നപോ,ലാ-
മതിമുഖിതന്നുടെ ഭാഗ്യമെന്തുചൊല്ലാം 98

അമലനുടെപദാബ്ജഭാഗമാത്രം
ക്ഷമയിലമർന്നുകഴിഞ്ഞുകാണ്മതെന്തേ?
മണിയെയണിയിപ്പതിന്നു കൃഷ്ണൻ
ശ്രമമൊടുപൂക്കളറുക്കുവാൻ തുനിഞ്ഞോ? 99

നവമൃദുലശരീരനാദ്രുവിൽ
ധവളമൃദുസ്മിതയാളെയേറ്റിമന്ദം
അവളുടെചികുരങ്ങൾ ചൂതബാണോ-
ത്സവരസമോടിഹ ഹാരവർപെട്ടുവാണു 100

കമലമുഖിയവൾക്കെഴും കചത്തിൽ
സുമനിരയേറെയണിഞ്ഞു കൌതുകത്താൽ
കമനിയെയനുരാഗമോടു പുൽകി-
സ്സുമശരഹിതം സുഖമാർന്നിരുന്നവല്ലോ. 101

നിയതിയുടെനിയാമകന്റെ സംഗം
സ്വയമിഹയൊന്നിലുമില്ലയെങ്കിലും കേൾ
നിയതമൊരു നിതാന്തകാമിയെപ്പോൽ
പ്രിയയൊടുകൂടിരമിച്ചഹോ! കൃഷ്ണൻ.” 102

അടവിയിലവരിപ്രകാരമോരോ-
ന്നടവുപെടിഞ്ഞു പറഞ്ഞു സഞ്ചരിക്കെ
പിടമൃഗമിഴിയേക, ‘രാധ’യേവ-
ന്നിടരൊടുകൂടിവരുന്നതത്ര കണ്ടാർ. 103

അവിരളമൊഴുകുന്നനേത്രനീരാൽ
കവിളുകൾപോലെ കുചങ്ങളും നനഞ്ഞു
അവിരതമഥവീർത്തുവീർത്തു കാണാ-
യവിടെയുടൻ കമനീയഗാത്രിയാളെ. 104

"അകതളിരിൽനിറഞ്ഞൊരത്തലാലാർത്തി
പുകയുകയാൽമുഖപത്മമേറെവാടി
വികലതയൊടുവാഴ്‌വതെന്തിദാനീം
സകലമൃഗാക്ഷികളെങ്ങളോടുരാധേ! 105

കൃപലവവുമെഴാതെ നിന്നെയും ഹാ!
കപടമൊടംബുജലോചനൻ വെടിഞ്ഞോ?
സപദിപറക നീ തനിച്ചിവണ്ണം
വിപദിയുഴന്നു നടന്നിടുന്നതെന്തേ?" 106

അരിമയൊടു സഖീജനങ്ങളെല്ലാം
പരികലിതപ്രണയോക്തി കേട്ടനേരം
പെരിയൊരുപരിതാപമാരികോരി-
ച്ചൊരിയലിൽമെയ്‌വിറപൂണ്ടു രാധചൊന്നാൾ

"ദുരിതനിധിയിവൾക്കരക്കവെള്ളു
ചരിതമിതത്ര പെരുത്തൊരാർത്തിപൂർണ്ണം
അറിയുമിവൾ നിനച്ചതില്ലയേവം
ഹരിയുടെയും ചതിയെന്നു തോഴിമാരേ! 108

വിജനമിതിലശേഷമോഹനാംഗൻ
വ്രജകുലനായകനൊത്തു കേളിയാടാൻ
നിജഹൃദിവളരുന്നമോഹമിന്നാ-
വിജയസഖാവൊടുണർത്തിനാനശേഷം. 109

സരസസമനവാരമേകിയെൻ കൈ
കരതളിർ കൊണ്ടുപിടിച്ചു വാസുദേവൻ.
സരസമവിടെനിന്നു സഞ്ചരിച്ചു
നിരവധികാനനഭംഗിനോക്കി ഞങ്ങൾ. 110

പരിമളമിയലുന്നപൂപറിച്ചി-
ട്ടരികിൽവിരിച്ചൊരുശയ്യസജ്ജമാക്കി
പരിചൊടുപരിരംഭണാദിനാനാ
പരിചകളോടുശയിച്ചുമേറെനേരം 111

തരുനികരമതിൽപടൎന്നുകേറി-
പ്പുതുസുഖമോടുപുണൎന്നവല്ലിവൎഗ്ഗം
സുരുചിരസുമസുസ്മിതംപൊഴിച്ചും
മരുവിനകാഴ്ചകൾകണ്ടുമങ്ങൊരേടം. 112

മധുനുകരുവതിന്നുപാടിയെത്തും
മധുകരനെപ്രണയേനപുണ്ഡരീകം
വിധുകരവിവശാംഗയെങ്കിലുംഹാ
മധുരിപുധീയൊടുകൂപ്പിടുന്നകണ്ടും, 113

പുതിയതളിരശിച്ചു ചൂതശാഖീ-
തതികളിൽമേവിനകോകിലങ്ങൾഭംഗ്യാ
ശ്രുതിമധുരമതിൽത്തഗീതിയാൽനിർ-
വൃതിസുഖമേറവുപരലെയിച്ചുകൊണ്ടും, 114

അരുണനഹഹ! മറഞ്ഞു; നേരമേറ്റം
കരുണയെഴാതെ വരൻ പിരിഞ്ഞതോർത്തു
പെരുതഴലിയലുന്ന ചക്രവാക-
തരുണികളോടനുതാപമാർന്നുകൊണ്ടും, 115

അകലെയിരതിരഞ്ഞുപോയ കാന്തൻ
നികടമതിങ്കലണഞ്ഞതതീവ്രതൃഷ്ണാ
അകമതിലതിരാഗമാർന്നുപുല്കും
പികവധുവിൻസുഖമോർത്തസൂയമാർന്നും 116

അരമഴകൊഴുകും വനത്തിലേവം
വരനൊടുചേർന്നിവൾ ശർമ്മമോടു വാഴ്കെ
കരളിൽ, മഴയിലാവുപോൽമലർക്കാർ-
നിരനിഴലിച്ചുവളർന്നുവന്നുപൊങ്ങി. 117

രതി, രമ, ശിവ, വാണിതൊട്ടരാകാ-
മതിമുഖിമാരിലൊരാളുമെന്നൊടൊപ്പം
എതിരിടുവതിനാവുകില്ലയെന്നോൻ
മതിയിൽമദംകവിയുന്ന മട്ടിലായി. 118

പരമുലകിന്നുകാരണൈകനെന്നാ-
സ്മരനെവെടിഞ്ഞു വിവേകഹീനയായ് ഞാൻ
ദൃഢപെരുകിയുരച്ചുശാർങ്ഗിയോട-
ന്നിരവിലെനിക്കവളന്നുവാങ്ങിതങ്ങൾ 119

“തളരുകയിവൾ, നടക്കവയ്യ, പാദം
സ്മരസമസുന്ദര! യേററവും കഴന്നു
ചിരതരമിഹസഞ്ചരിക്കമൂലം
വര! തനുവും ഹഹ! സാദമാൎന്നിടുന്നു. 120

അതികഠിനമിവൾക്കു കാലു കല്ലിൽ
പതിയുകകൊണ്ടു വളൎന്നിടുന്നു ശൌരേ!
പ്രതിനവജലദാഭ! വീണ്ടുമേവം
ഗതിതുടരാനിവൾ ശക്തയല്ലതെല്ലും. 121

അവശതകലരുന്നതാൻ നിനക്ക-
ത്സവമയിയാം പ്രിയയല്ലി പണ്ടുതന്നെ
ജവമിവളെയെടുത്തു തോളിലേററി-
ക്കവലയനേത്ര! നടക്ക കാട്ടുതോറും. 122

മഴമുകിലൊളിവൎണ്ണ! സൌകുമാൎയ്യ-
പ്പുഴയിൽ വിളങ്ങൊരു നീലതാമരേ! നീ
കഴലുഴറിടുമെന്നെയേററിയാൽ നി-
ന്നഴകുയരും; മുകിൽ മിന്നലാൽ കണക്കെ. 123

പ്രിയനിഹകൃതകൃത്യതക്കുമൂലം
പ്രിയതമതന്നുടെ സേവയൊന്നുമാത്രം
സ്വയമിതുതെളിയിക്കയല്ലി മൃത്യു-
ഞ്ജയനുമയാൾക്കുടൽപാതിനൽകി നിത്യം” 124

മമമൊഴിയതു മട്ടു കേട്ടു കൃഷ്ണൻ
മമതയൊടുറിയ മന്ദഹാസപൂർവ്വം
സുമധുരഗിരമോതി, 'രാധികേ!യെ-
ന്നമലഗളത്തിലണിഞ്ഞു കേറിയാലും' 125

സരസമിവളടുത്തുമെന്നമോരാ-
കരമതിയായ്‌ പരമൊന്നയത്തിനിന്ന
നരകരിപുഗളത്തിൽവെക്കവെസ-
ന്താരമവനങ്ങതിരോമവിച്ചുകഷ്ടം! 126

ഭുവനമഖിലവുംഘൂണീഭവിച്ചു-
ന്നവശശിരോളവിവീണിടുന്നതല്ലി
ഭവഹനനമയന്നെറിഞ്ഞതിങ്കൽ
ശിവ ശിവ!വീണിവൾചാമ്പലാകയല്ലി 127

നിരവധിഭരിതാന്ധകാരപൂർണ്ണം
നിരയമതിങ്കലഹോപതിക്കയല്ലി
രമയകരലിഷ്ടദുഷ്ടസർപ്പം
ഹര ഹര!യെന്നവിഴുങ്ങിടുന്നതല്ലി 128

അകതളിരുഴറിച്ചുയനകേണി-
സ്സകലവനങ്ങളിലുംതിരഞ്ഞുപാഞ്ഞു.
ശകലവുമൊരുതുമ്പിവൾക്കകിട്ടീ-
ലകരണമെങ്ങുപതുങ്ങികൃഷ്ണനെന്നായ്‌ 129

പരമഴലൊടവൻറനാമമുച്ചൈ-
സ്തരമവിടത്തിൽ വിളിച്ചുകേണു കേണു
തിരയുമളവിലിങ്ങണഞ്ഞതപോതി-
സ്സരണിയിൽനിന്നിളമക്കളിലക്ഷ്യരായി." 130

അവളുടെ പരിതപ്തദീനവാക്കിൻ
ശ്രവണമവർക്കുതാപമേററിയേററം
യുവതികളുരചെയ്തു "കഷ്ടമയ്യോ!
ഭവതിയെയുംവിധിയീവിധം ചതിച്ചോ? 131

ഉഡുനിതരു ഹിമാംശുമററുകാന്താ-
മണികളുഡുക്കളെ വിട്ടു തള്ളിയാലും
പ്രണിഹിതഗുരുരാഗയായതൻരോ-
ഹിണിയെയൊരിക്കലുമായവൻത്യജിക്കാ. 132

ഹരിയിവരെ വെടിഞ്ഞതാട്ടെ, നിന്നിൽ
പെരിയൊരുരാഗമവന്നിയന്നതോർത്താൽ
പിരിവതിനെളുതല്ല, തേനൊലിക്കും-
വിരിമലരെന്തളിവിട്ടുമണ്ടിയെന്നോ?" 133

ഇതിപലതു മുരച്ചുകൊണ്ടരണ്യ-
ക്ഷിതിയതിലായവർ പിന്നെയും തിരഞ്ഞു
ഗതിതുടരവെ മുന്നിലങ്ങു ധീമാ-
ക്കൃതികലരുന്നൊരരണ്യമാളുകണ്ടാർ. 134

വിടപികളിലിഴകൾ ദക്ഷത്തും
പടപൊരുതനിന്ദ്രഗോപത്രിണങ്ങളെന്നോ
അടവിതനിൽ നിഴലെത്തുടർത്തുപോരാ-
തകവിരയാകുന്ന തലമതിൽ ചിതറിപ്പോയാം 135

കൊടിയതരമായ്വന്നിടുന്ന കാട്ടിൽ
വടിവിനൊടവർ കണ്ടു കേളിയാടി
പടുതിനേൽ വിരിയിച്ചുവന്ന പുത്രീ-
നടിനിയാക്കി നാകി ഞാനങ്ങൾ താപമേറ്റം 136

വിരഹജപരിതാപമേറിവിങ്ങം-
ഭവത്തെ വീക്ഷണങ്ങളെക്കുരയായി
ചിരമധികമായ്ന്ന്നടന്നു ലോക-
സ്മരണമറന്നവരന്നു സ്വർഗ്ഗം തേടി 137

പുളിനമതിലിരുന്നങ്ങുട്ടി-
ട്ടുളികളാൽ വണിജനം നിറഞ്ഞ ഭക്തർ
നളിനമുഖികളായതാം ജനങ്ങളെപ്പു-
കിളിമൊഴിമാർ തിയിൽ വാഴ്ത്തുവാൻ തുടങ്ങി 138

തുള്ളീട്ടം വിരഹാതിരേകാൽ വിപിനം
തോറും തിരഞ്ഞാരെയും
നാളീകാസ്ത്രശരങ്ങളേറ്റ് മുറിയും
ഗോപീജനം തല്പരം
കാളിന്ദീതടഭൂവിലെത്തി വള്ളൽ
ഭക്ത്യാദരാൽ തൽ ക്ഷണം
നാളീകേക്ഷണ വീക്ഷണാദ്യ കൃതയാ
സ്തോത്രം ചൊല്ലീടിനാർ. 139

മൂന്നാം സർഗ്ഗം

മാരാർശരാർത്തിയൊടു ഗോകുലനാരിമാരാ-
കാന്താരമൊക്കെനടകൊണ്ടുതിരഞ്ഞൊടുക്കം
വന്താപമോടുയമുനാതടഭൂവിലെത്തി-
ചെന്താർദളാക്ഷനെനിനച്ചുഭജിച്ചുവാണു. 1

താരമ്പുതൻ പതിപിരിഞ്ഞൊരുമൂലമുള്ളം
പാരംതപിച്ചുമരുവുന്നതരംഗ്രഹിച്ചു
താരമ്പനമ്പുകളൊരൊന്നുടനമ്പനേകം
സാരംഗനേത്രകളിലെയ്തുവലക്കഴക്കി. 2

“ഹേമാര!വീര! തവ വാമ്പുകളെന്തിനേവം
വാമാജനത്തൊടു തുടർന്നു വിവേകഹീനം.
ഈമാതിരിക്രിയകളെത്ര വിനിന്ദ്യമേതു-
സാമാന്യനും, ബത ഭവാൻ ഭുവനൈകവീരൻ 3

ഈവണ്ണമിത്തരുണിമാരെ വലച്ചുമേവും
ദേവൻമുരാരിയൊടെതിർത്തടരാടിയിപ്പോൾ
പൂവമ്പ! നീ വിജയമേലുകിൽമാത്രമോതാം
ആവമ്പനെന്നതവകാശകംവിയഥാർത്ഥമെന്നായ് 4

കണ്ടല്ലീ! നിൻദയിതനാണൊരു വൃജന്തീ-
സൌന്ദര്യവിഭ്രമരപിച്ചുവിഷിതയല്ലോ
നിൻമന്ദനക്ഷപിതപാതം. വിനോത്ഭവഗം
വൻമല്ലികക്കളമതർപോലവനെക്കയർക്കു 5

ഇക്കണ്ണിലഞ്ജനമെഴുതിക്കരിച്ചുറവിട്ട
ഉക്കണ്ണനൊയുമൊരു പുഷ്പിനാ ശ്രീ സിംഹാതൊരൻ.
അക്കല്ലുളുപനമ്പ് ഷോതമകനാം മുകുന്ദ,-
നിക്കഞ്ജനേർ മിഴികൾതെല്ലുമൊസിമാരം 6

ഹന്താന്തരംഗമുചിതമൊട്ടു നന്ദജൻതൻ
കാന്താജനങ്ങളിലിതവിധമാചരിച്ചാൽ
എന്താകുമങ്ങയുടെ ഭാവിയതെന്ന ചിന്ത
പൊന്താത്തതെന്തയി മനോമവേ! നിന്നിലേതും 7

മല്ലാരിതൻ പരമശത്രുതയെത്തുകൊണ്ടെ
പുല്ലാക്കിമന്ദഹ! ഭവാൻ, മമമിത്രവെണ്ട
വല്ലായ്മ പണ്ടുഹരനോറ്റിയ തോർമ്മയുണ്ടോ?,
മല്ലാസ്ത്ര! വമ്പൊരതിപ്പതിനോർത്തുവേണം 8

എന്നല്ലനിന്റെ നിശിതമ്പുഗണം തറച്ചു-
ചെന്നല്ലലേറെയണവിഷക്തിയായിതല്ലോ,
നിന്നന്തരംഗഗതമായതഹോ ഫലിച്ചു-
വെന്നംഗജാത! കരുതാസ്സുഭിമാനപൂർവ്വം

താരാധിനാഥമുഖിമാരിലസഹ്യമാമീ-
ലോകാഭിരാമത്തിനെഴുമേകനിലയായ്
നാരായണന്റെ വിരഹം,മഹാമയെന്നിവമേ
നീരാജനം ചെയ്തിതങ്ങ! മനതളിരിന്ന 10

ഭ്രൂചാപ്രഭാവമതിലായതിലാരോമൽ-
ശ്രീവല്ലഭന്റെ പദപൂജനമാചരിപ്പാൻ.
ഈ വല്ലവീപരിഷ കൈകൾ ശരണമെപ്പോഴും നിൻ-
പൂവമ്പിനാൽ കൊണ്ടതാണെഴുത്തുമെന്നും" 11

പാരാതിഹന്തിലഴകിന്നൊരുവല്ലിയേറും
ശ്രീരാഗവല്ലിപടരും തരുവാം മുകുന്ദൻ
നേരായതൂതയുളിർക്കുന്നതുമകിടാത്ത-
ന്നാരാമമാമഴിയുമാധിയിലാണ്ടുപോയി 12

മീനം തൊഴുംമിഴികൾ മാരശരങ്ങളേറ്റു
ദീനങ്ങളായ ഹൃദയങ്ങളിലിപ്രകാരം
ആനന്ദപൂർണ്ണരസമാം ഹരിതൻ സ്വരൂപ-
ധ്യാനം തുടർന്നപരമുള്ള ഭേദിയോടെ. 13

പാരായചാതകമതിന്നതി തൃഷ്ണയെല്ലാ-
മാരാലകറ്റുമൊരു കാർമുകിൽ മാലപോലെ
സ്ഫാരാഭകാല്യമതിനീലിമയാണ്ടിരുന്ന
നാരായണന്റെ കബരീഭരഭംഗിയേയും, 14

തങ്ങൾക്കിരിക്കവന്ന മധുവുണ്ടു മദിച്ചിടുന്ന
വണ്ടാണിതെന്നു മതിവിഭ്രമമേറ്റമാർക്കും
ഉണ്ടായിടുംപടി മനോഹരമായ് പിറുങ്ങി-
ക്കൊണ്ടാടിടും കുടിലകുന്തള കാന്തിയെയും, 15

പൂർണ്ണേന്ദുബിംബശകലത്തിനു ക്രാന്തി കണ്ടു
വൈരിത്വമിന്നിയന്നു വിഷ്ണുപദത്തിലേറാൻ
ഹാ! തിങ്കളെത്തുമൊടെഴും ചെറുമാർഗ്ഗമസ്സിൻ
ഫാലിതപമുള്ള ഫലിതത്തെ ഞാനറിയെയും, 16

ലാളിത്യമാർന്നതൊരുവാർന്നമുരാരിതൻ ഭ്രൂ-
ധൂളിപ്രലിപ്തതിലകക്കുറിഭംഗിയെയും,
കാളിന്ദിതന്നിലിളകിത്തെളിവാർന്നവീചീ-
പാളിക്കു തുല്യതയെഴും പുരികങ്ങളേയും, 17

അംഭോജഭാസ്വദലകങ്ങളെയാകമാനം
ഡംഭോടു വെൽവതിനെഴുന്നൊരലംചയങ്ങളും,
അംഭോരുഹാക്ഷം, അതു തൻപ്രഭയെ കവർന്നു-
ള്ളംഭോദവർണ്ണനുടെ ലോചനഭംഗിയെയും, 18

വൈവസ്വതന്റെ വിളിയോർത്തു ഭയന്ന ലോകം
വൈവശ്യമോടു പറയും പരിപാഹിവാക്യം
കൈവന്നു പക്ഷനിവസിപ്പൊരു ചാരുകമ്രം
കൈവല്യമേകുമവനായുമകർണ്ണശോഭയെയും, 19

പ്രാണാനിലന്നമിതസൌരഭമേററിട്ടും ഗീ-
ർവ്വാണാലയോപവനമാതന്വദഭിരാമം.
വീണാധരപ്രണയിയാം പുരുഷോത്തമൻതൻ
ഘ്രാണാർത്തിട്ടൊരതിരററസുനാസയേയും, 20

നിത്യംപ്രപഞ്ചമഖിലംനിഴലിച്ചുകാണും
പ്രത്യഗ്രശോഭകലരുംമണിദർപ്പണംപോൽ
അത്യന്തനിർമ്മലതയാതെളിവാർന്നിണങ്ങും
സത്യസ്വരൂപന്റെഗണ്ഡതലങ്ങളേയും 21

താരുണ്യമുള്ളപവിഴപ്പൊടി തൻകുരുത്തം-
ചേരുന്നപല്ലവപുടങ്ങളിലിട്ടമന്ദം
വാരററനൽസുധതളിച്ചുകഴിച്ചുതീർത്ത
കാരുണ്യമൂർത്തിയുടെ നല്ലധരാളിയേയും, 22

സൌരഭ്യവും മധുവുമെന്നിറഞ്ഞുനന്നായ്
നീരന്ധ്രനിർമ്മലതയാർന്നുവിടർന്നിരുള്ള
സ്വൈരംവിളങ്ങുമൊരുമാലതിമാലതൻശ്രീ-
പൂരംകവർന്നൊരതിമന്ദസ്മിതശോഭയേയും 23

ഭൃംഗാളിയിൽകൊതികലർത്തിമരന്ദമൂറി-
ശൃംഗാംബുതന്നിൽവികസിച്ചെഴുമംബുജത്തെ
ഭംഗാരമാക്കിവിലസുംപടികേശവൻതൻ
തുംഗാഭതൂകിയഴകും മുഖകാന്തിയേയും 24

ന്നേരൊറഴ്ന്നനവരത്നശതം പതിച്ചു
പാരം വിളങ്ങുമൊരു പൊൻവളയാളിയോടും
ആരക്തപല്ലവനിഭം ശ്രീപാണിയോടു-
മാരമ്യമായ കരവല്ലിയുഗങ്ങളെയും, 25

ഗോപാലകാംഗനകൾ തൻ മനതാരിവണ്ണം
ഹാ! പാട്ടിലാക്കുവതിനും വനമാനയിച്ചു
താപാന്ധ്യമേകുവതിനും കഴിവാർന്നെഴുന്ന
ഗോപാലകൻെറ മുരളീവരശോഭയെയും, 26

പീവപ്രഭാകലിതമായ ഗളത്തെയും ത-
ല്ലാവണ്യമേറുമൊരു കൌസ്തുഭകാന്തിയെയും
ശ്രീവത്സമാം മറുവഹിച്ചഴകേറെയൂറും
ശ്രീവല്ലഭൻെറ വിരിവാർന്നൊരു മാറിനേയും 27

ശ്രീലാസ്യസൂനനിരകൊണ്ടു രചിച്ചു വന്യ
മാലാളിയെയുമതിലുള്ളളിപങ്ക്തിയെയും
കോലാഹലത്തൊടിളകിത്തെളിവാർന്നുമിന്നും
ചേലാർന്നിടും വിവിധഹാരഗണങ്ങളെയും. 28

പാപാന്ധഗർത്തമതിൽ വീണുഴലുന്ന നാനാ
താപാർത്തരിങ്ങു കരകേറണമെന്നപോലെ
പാപാപഹൻ പണികഴിച്ചൊരു കേളിമാർഗ്ഗ-
സോപാനമാം ത്രിവലിതൻമഹിമാവിനേയും 29

ആനന്ദമാം മധുവഴിഞ്ഞൊഴുകും സരോജ-
സൂനംകണക്കു വിലസുന്നൊരു നാഭിയേയും
ആനൽപ്രസന്നതകളും തളിരിൻസമാന-
പീനപ്രകാശവലിയേലുന്നതോദരെയേയും. 30

പഞ്ചാംഗരാഗപരിലിപ്തസുഗന്ധമാല്യം
തഞ്ചുന്നഗാത്രമതിനാലുലകത്തെയെല്ലാം
അഞ്ചാതെതൻവശമതാക്കിയെഴുംയശോദാ-
പിഞ്ചായബാലന്റെമഹിമാതിശയങ്ങളെയും, 31

പ്രത്യക്ഷമെങ്കിലുമിഹത്തിലഹോ!നിനച്ചാൽ
സത്യത്തിൽനിർഗ്ഗുണമെന്നതുപോലെ
അത്യന്തശുഭ്രമയമായ്‌വിലസുന്നസാക്ഷാൽ
ശ്രുത്യന്തവേദ്യനുടെയൈശ്വര്യമശേഷിയേയും, 32

സ്ഫീതോരുമേരുശിലാതമൽപരിതപ്തഹേമ-
ക്രീതാവിടുന്നതുവിധംഭുവനാഭിരാമം
ശ്രീതാർക്ഷ്യവാഹനഴകോടഹോ!ചാർത്തിടയാത്ത
പീതാംബരത്തിനുടെപാവനശോഭയേയും. 33

സൂര്യന്റെപോതഗണമെന്നതുപോലെനാനാ-
വൈരംപതിച്ചതിതരപ്രഭതൂവിടാറാം
മൈസൂരംവിളങ്ങിയിളകുംമണിനാദമോലു-
മാരമ്യകിങ്കിണിയെയും കളകാഞ്ചിയേയും, 34

ചിത്തങ്ങളെന്നിയേ, യാപ്പരിപ്ലുതികൊണ്ടു
നേത്രങ്ങളിലുള്ള രോമങ്ങളിങ്ങതെളിഞ്ഞതുപോലെ
ഗാത്രാന്തരേതിലസൃഷ്ടിമപടാന്തരത്തിൽ-
ച്ചിത്രംതെളിഞ്ഞതിയലുമുപയജ്ഞസൂത്രയേയും, 35

അപ്പാൽപയോധിസുതതന്റെമഹേന്ദ്രജാല-
മെപ്പോഴുംവിലസുമത്തനജാനകയേയും
കല്പാദിനൊകെയുമാശുമണുടയവൻ ത-
ന്നപ്പാരിജാതസമമാമിതജംഘയേയും, 36

ഘോരാമയത്തിലലിയുന്നതിജാഗ്രതിക്കു
പാരാതെശീതളമമൃതത്തിനെന്നപോലെ-
ന്നാരാൽനിലാവുചിതറീട്ടൊളിയാന്നമിന്ദു-
ർന്നാ, രാജതുല്യമമലംനഖപങ്ക്തിയേയും, 37

നേരായ്ശ്രുതിക്കമൃതധാരപൊഴിച്ചിട്ടും ന-
ല്ലാരാഗമെന്നപടി, നത്തനമാടിടുകയാ
നാരായണന്റെതിരുനാമമുരച്ചീടുക-
മാറായമാനവരന്തഃപുരലക്ഷ്മിയേയും, 38

ശ്രീനാരദാദിജനമർച്ചനചെയ്യുന്നൊരാ
ന്നുനാളിയാൽപ്രതിനവംഭഗിതശോഭയേയും
മീനാങ്കനെന്നകപടമോദസവനായ് പിറന്നോ-
രാനായർകോന്റെ ചരണാംബുജരേണുക്കളെയും, 39

ക്ലേശാർദ്ദിതപ്രകൃതിമാർമതിയിൽ സമസ്ത-
ക്ലേശാപഹന്റെ കമനീയതമസ്വരൂപം
കേശാദിപാദമിതുമട്ടുനിനച്ചുമേൽ-
നാശാതരംഗിതമനസ്സൊടുടൻ സ്തുതിച്ചാർ. 40

“പാരംജയിച്ചുവിലസുന്നിതു ഗോകുലം നി-
ന്നാരമ്യജന്മപരിപൂരിത ഭാസ്സിനാലെ
താരംബയാം രമയുമെന്ന മതിവരാഗ-
പൂരത്തൊടങ്ങു നിവസിപ്പു നിരന്തരായം. 41

ജീവാധിനായക! ഭവൽപ്രണയൈഷിമാരാ-
മീവാമമാരഖിലമിക്കിലുമങ്ങയെത്താൻ
ഹേ വാസവാനുജ! തിരഞ്ഞുവലഞ്ഞു,തെല്ലു-
മാവാതിവർദ്ധിതവരോന്നമമേകിയാലും. 42

സോല്ലാസമാസ്സരളിഗ്ഗുരുരാസരിത്തിൽനില്ക്കും
ഫുല്ലാംബുജോദരസുശോഭകവർന്നകണ്ണാൽ
കൊല്ലായ്കദാസികളെനീകനിവിൻതരിമ്പു-
മില്ലാതെഹേവരദ!യെന്തിത/ഹത്യയെന്നോ? 43

ക്ഷേപളാംബു, കാററ,ശനി,വർഷമിവററയാലും
വ്യാളാഘ,വഹ്നി,മയസൂനു,വൃഷാദിയാലും
കാളാംബുദാഭ!വരമാത്തികളീവ്രജത്തി-
ലാളാതെനീബഹുവിധംതുണചെയ്തിതല്ലൊ 44

ഗോപാംഗനാതനയനല്ലവിലോതഭൃക്കാം
പാപാപഹൻ നിയതമങ്ങ, ജയാച്ഛമ്മൂലം
ഗോപാലബാലയത്തിലിത്തുമട്ടവിലപ്രപഞ്ച-
മാപാലനത്തിനവിടുന്നവതീർണ്ണനായി. 45

സംസാരഭീതിയൊടുപാദംപണിയുന്നവർക്കും-
ത്രാസാദിനീക്കിയഖിലേഷ്ടമുതകി നിത്യം
ശ്രീസാധുപാണിവരമേകുന്നസ്സുകുമാരംകരങ്ങൾ
നീ സാദരം തരിക! യിവർത്തങ്ങടെമൂർദ്ധ്നിവെച്ചു 46

ഹേവീര! ഹേവ്രജകുലോത്തമ! നിൻ ജനങ്ങൾ-
ക്കാവിർഭവിച്ചുമദനാശനമന്ദഹാസിൻ!
സേവിച്ചുഭക്തിയൊടെഴും തവദാസിമാർക്ക
ഗോവിന്ദ'പാദമുഖദർശനമേകിയാലും. 47

ശ്രീമന്ദിരം.ഗുണപയോനിധ,മാപ്ഫണീന്ദ്ര-
ഭീമസ്ഫടാർപ്പിത,മഹോ!പണിവോക്കഖില്ലം
തേമഞ്ജുപാദകമലങ്ങൾ കുചങ്ങളിൽ ചേ-
ർത്തീടുകാമരുജയകറ്റിയാലും 48

ബൈസ്വരംസുരമൃതമധുരം തിരളുന്നതായും
സാരജ്ഞരാകിയബുധർക്കതിഹൃദ്യമായും
നീരന്ധ്രമാധുരികവിഞ്ഞൊഴുകുന്നതായും
നേരററനിന്മൊഴികളാലിവർ മോഹമാന്നു. 49

ഈവണ്ണമംബുജവിലോചന! മോഹമായോ-
രാവർത്തമാണ്ടു തവദാസിജനം വലഞ്ഞു.
ദേവ! ത്വദീയമധരാമൃതമാസ്വദിപ്പി-
ച്ചീവല്ലവീനിരയെ വീര! സജീവരാക്കു. 50

പാപാപഹം, കവികളാൽ പ്രണുതം, പ്രശാന്തം
താപാർത്തജീവന, മഹാശ്രുതിമംഗലാഢ്യം
ഗോപാല! നിന്നുടെ കഥാമൃതമായതാരു
ഹാ! പാടിടുന്നിതവർതാൻ ബഹുദാനശീലർ 51

ശ്രീമത്സ്മിതം, മനനമംഗളകേളി, യമ്പാ
ർന്നോരു കടാക്ഷ,മയി! ഹൃത്സ്പൃശമായ് രഹസ്സിൽ
തേമൊത്ത ജ്ഞാനവിധി, ഹേ പ്രിയ! യെന്നിതെല്ലാം
ഈ മന്ദഭാഗ്യകടെ ചിത്തമിളക്കിയേറ്റം 52

അമ്പാടിവിട്ടു വിപിനാൻ പശുക്കൾപ്പിന്നാ-
യമ്പോടു പോകുമളവംബുജസുന്ദരാഭം
നിമ്പാദമോർത്തു ലയനാകുലമേറുമൊന്നാ-
ത്തെമ്പാടുമോർത്തിവരഴൽക്കയമാണ്ടിടുന്നു 53

നീലാളകങ്ങളാൽ ചിതറിപ്പൊടിപാറിയേറ്റം
ലോലാഭമാം വനജഹാസനമീക്ഷചെയ്വാൻ
നീലാക്ഷികൾക്കരുളീടുയിവീര! മാര-
മാലാറ്റിലെങ്ങളെയിറക്കിടിനാന്തിതോറും 54

കാമാന്ധിതങ്ങളിൽവളർത്തിയതെന്നിദമനി-
സ്സീമാഭിമർശസുഖസംഗമമേകിയാണീ
മാമാനനീയഗുണശീല!യിവൾക്കനന്യ-
സാമാന്യനാകിയൊരു വല്ലഭനങ്ങുതന്നെ 55

കാമപ്രദത്വമതരേതരമാക,മജാദിവന്ദ്യം,
ബ്രഹ്മണ്യനം, വിപദിസംസ്മരണാന്തയോഗ്യം
ക്ഷേമപ്രദം തവപദാംബുജമെന്നകക്കാമ്പിൽ
പ്രേമസ്വരൂപ!യിവർതൻഹൃദയകുട്മളത്തിൽ 56

ആരാവിരവണമപാദിവൃംഭിത,മന്യരാഗ-
വൈരാഗ്യകാരി.മനുജർക്കഖിലർക്കുമിന്നും
വീരാഗ്ര്യ! ഭാസുരതവർദ്ധന,മേവമാന്നി-
ന്നാരാഗലിപ്തമധുരാമൃതമേകിയല്ലോ. 57

കാന്താരസീമ്നിപകലൊക്കെനടന്നിട്ടതിൻ-
കാന്താംഗദർശനമഹാഫലമീയാളുമൂലം
കാന്താജനത്തിന്നനിമേഷമൊരൊന്നമേററം
സന്താപസങ്കലിതമാംയുഗമെന്നുതോന്നി. 58

പിന്നീടുസന്ധ്യയൊടടുത്തു ഭവാൻതിരിച്ചു-
വന്നീടവേകുടിലകുന്തളസുന്ദരാസ്യം
നിന്നീക്ഷണംചെയ്യുമിവർതൻമിഴികൾക്കപക്ഷ്മ-
മന്നീവിധം രചനചെയ്യുവനെത്രമൂഢൻ 59

പുത്രൻ, പിതാവു, പതി, സോദരരാദിബന്ധു-
മിത്രങ്ങൾ, വംശമിവയെസ്സകലം ത്യജിച്ചു
ചിത്രപ്രഭാവചരിതാമൃത! ദേവ! നിന്നെ-
മാത്രം നിനച്ചിവർ ഭവത്സവിധത്തിലെത്തി 60

ഒട്ടാകെയുള്ള ഗതിയേയുമറിഞ്ഞിട്ടും നിൻ
പാട്ടാൽ മയങ്ങിയതിമോഹിതരായ്, സമസ്തം
വിട്ടാളുകാട്ടിലണയുന്നിവരെക്കൃപാംശം
കാട്ടാതെയാർ നിശി വെടിഞ്ഞിടുമിപ്രകാരം 61

കാമസ്ഫുരത്പ്രഹസിതാസ്യ, മനോഹരാസ്യ
മാമഞ്ജുനർമ്മനിയമം പ്രണയാവലോകം
ശ്രീമന്ദിരം ബൃഹദുരസ്സിവകണ്ടുകണ്ടു
കാമം തഴച്ചു ബഹുമോഹിതരായിതെങ്ങൾ. 62

പാപവ്രജം വ്രജവനസ്ഥരിൽനിന്നകററി-
ത്താപംകളഞ്ഞുമുദസഞ്ചയമാനയിപ്പാൻ
ആപന്നബാന്ധവ! സഖേ! ഭഗവൻ! ത്വദീയ-
രൂപം പ്രഭാവമിയലുന്നതുതന്നെയല്ലോ 63

സ്വാന്തം ജനങ്ങളുടെ ഹൃദ്രുജയെക്കെടുപ്പാൻ
ചന്തം കലർന്നപരമൌഷധമേതുതാനോ-
ന്നന്തസ്ഥസ്പൃഹ ഭവാനിലുറച്ചു ഞങ്ങൾ-
ക്കൊന്നല്പമാകിലുമതേകുക ദീനബന്ധോ! 64

ഹാ! കക്കശസ്തനതടങ്ങളിൽ ഞങ്ങൾമുററും
ആകല്പകാന്തികലശം തവപാദപത്മം
ശോകത്തെയററുമതിയെന്നു ഭയന്നനന്തം
ശ്രീകണ്ഠനേത്ര! ബഹുശങ്കിതരായ് ധരിപ്പൂ. 65

ക്രൂററുള്ള കണ്ടകശിലാളികൾകൊണ്ടു കാട്ടിൽ
പെററും ചരിക്കെ മൃദുനിൻപദമേറെനൊവ്വും
മററുള്ളിലീവിധമയി പ്രിയ! ജീവനങ്ങൾ
ചെററുള്ള ഞങ്ങടെ മനം ഭ്രമമാർന്നിടുന്നു 66

ജീവൻമവാനിലനിശം ഹൃദമായുറച്ചും-
ത്തീവല്ലവാംഗനകൾതൻഹൃദയങ്ങൾ നാഥ!
ഏവംവിചാരമതിയായ് വളരുന്നമൂലം
ഹാ! വന്നയന്നഴൽ പെരുത്തുഴലുന്നപാരം 67

വല്ലാതെയുള്ള വിരഹാഗ്നിയിൽ വീണുണങ്ങ-
പ്പുല്ലായ് ശരീരമഹ കത്തിയെരിഞ്ഞിടുന്നു
ന്നില്ലാതെ ജീവനമഹോ പിടയുന്നിതേവം
കൊല്ലായ്ക വല്ലവികൾ പ്രണയൈകസീമാരെ 68

അത്യന്തമാംവെയിലിലെരിഞ്ഞൊരഹസ്സുനീക്കി-
ച്ചെത്തുംപരത്തിയുമയംശശിയെന്നപോലെ
സത്യസ്വരൂപ! വിരഹാർത്തിയകററിവേഗം
പ്രത്യക്ഷനാകുകിവർതൻപുരതോമുരാരേ! 69

നിൎദ്ദയിവൎഗ്ഗശിരോമണിയിലഗ്രിമമേ!
നിൎദ്ദയിവൎഗ്ഗശേഖരമകുടാമൃതാംശുവേ!
നിൎദ്ദയിവൎഗ്ഗശരണ്യസകലലോകഭാരതാ!
വസ്തുതമിങ്ങയിതോചിതദാഹംസഹിപ്പാൻ" 70

നാനാപ്രലാപകമാട്ടിഗോപികമാരിവണ്ണം
ഗാനാമൃതംപരമതിൽവിരഹസ്വനത്തിൽ
ആനായർകോനുടെനിരീക്ഷണമാശയാൎത്ത
ഉന്മാദമോടെമാടേറവിലപിച്ചുവാണാർ 71

പാരിൽപുണ്യപ്പിറപ്പാമഹിളകളിൽമഹാ
രാജ്ഞിയാകുംയശോദാ-
നാരികളൊത്തുഭാഗ്യാംബുധിയിലുദിതനാം
സച്ചിദാനന്ദപുത്രൻ
നേരിൽപോന്നിങ്ങു കാണാഞ്ഞുണ്ണികൃഷ്ണനെയു-
ന്നാശമൂൎച്ഛിച്ചുവൻകാൽ-
താരിൽപ്രാണങ്ങളൊടൊത്തഖിലമവർസമ-
ൎപ്പിച്ചുവാണാരവണ്ണം. 72

മൂന്നാം സൎഗ്ഗം കഴിഞ്ഞു.

നാലാം സൎഗ്ഗം.

ഈവണ്ണംവ്രജകുലസുന്ദരീജനത്തിൻ
വൈവശ്യംപെരുകിയമാനസങ്ങളെല്ലാം
കൈവന്നോരതികൊതിയോടുചെന്നലിഞ്ഞു
കൈവല്യപ്രദനുടെവീക്ഷണോത്സവത്തിൽ.

ഏകാഗ്ര്യംമതിയിലുമറ്റുവേറിടാതാ-
ശ്രീകാന്തൻഹരിയിലവൎക്കുറപ്പുമൂലം
ആകാതായവനവരെപ്പിരിഞ്ഞിരിപ്പാൻ
ഏകാന്തപ്രണയരഹസ്യമേവമല്ലോ. 2

പ്രത്യഗ്രസ്മിതമുഖനായി,പീതവാസ-
സ്സത്തുംഗപ്രഭയൊടുടുത്തുമാലചാൎത്തി
സ്തുത്യൻ പൂശരസമനായവൎമ്മുമ്പിൽ
പ്രത്യക്ഷംതദനുകലൎന്നുതാമുകുന്ദൻ 3

ലോകത്തിൻസുഖകരചന്ദ്രനായു,മാൎത്ത-
ലോകത്തിൻഹിതകരനായമിത്രനായും
ശോകത്തിൻകലഹനായശത്രുവായും
ഹാ! കണ്ടാരഴകാൎന്നകൃഷ്ണനെത്താൻ

അന്നേരത്തവരുടെഹൃത്സമുദ്രത്തോരായ
വന്നോരു വിവിധവികാരവീചിയെണ്ണാൻ
ഇന്നേവൻതുനിയുമഹന്ത, ഉഞ്ഞ, നന്തൻ
തന്നേയുംവേലയുമിതിന്റെവർണ്ണനത്തിൽ 5

നീലാഭ്രപ്രഭയെഴുമച്യുതന്റെരൂപം
ലോലാക്ഷീമണികളഹോ തെളിഞ്ഞുകാണ്കെ
മാലാകുംവെഹനന്ദനൻ സ്വഹർഷവർഷ-
ത്താലാകെക്കുളിർ നശിച്ചുതൽക്ഷണത്തിൽ 6

രാകാശാരദശശിപോലെ സൗകുമാര്യ-
ശ്രീകാളും രമണനിലിപ്പുയർന്നനേരം
ശോകാന്ധ്യം വ്രജകുലസുന്ദരീമനസ്സാ-
മാകാശംതടവിവെടിഞ്ഞുപാഞ്ഞിതെങ്ങോ? 7

ആരാമാജനനയനങ്ങളച്യുതൻ ത-
ന്നാരോമൽത്തനുവതുകണ്ടു പാഞ്ഞണഞ്ഞാർ
ഹാരാഗംപെലതുമൃതിത്തുതേൻ കൊതിച്ചു-
ങ്ങോരോല്പലമണയുന്ന വണ്ടിനംപോൽ. 8

“കണ്ടാലും കുതുകമൊടിങ്ങണഞ്ഞുനില്പും
തണ്ടാർമാനിനിവരനെസ്സഖീ”തി തമ്മിൽ
കൊണ്ടാടീട്ടവർ സമുദംപറഞ്ഞ വാക്യം-
കൊണ്ടാകെഗ്ഗഗനതലം നിറഞ്ഞിതപ്പോൾ. 9

മല്ലാക്ഷൻ തിരുവടിമുന്നിൽവന്നപൊട്ടെ-
ന്നുല്ലാസത്തോടു നിജദർശനം കൊടുക്കെ
വല്ലാതുൾഭ്രമമൊടുടൻ പിടഞ്ഞെണീററാ-
രെല്ലാരും, ജഡതനു ജീവനാർന്നപോലെ 10

മോടിക്കുള്ളവധിയതിക്രമിച്ച മോഹം
തേടിക്കുന്നഴകൊഴുകും മുരാരിതന്നെ
ഓടിച്ചെന്നവരനുരാഗചാപലം കൂ-
ത്താടിക്കും വികൃതിയൊടൊത്തുപുൽകിനിന്നാർ 11

ഓരോരോതരുണികളിഷ്ടംപോലെ ചെയ്തു-
ള്ളോരോരോ വികൃതികൾ തൻ വിശേഷമെല്ലാം
നേരോർത്താൽ പറവതിനസാദ്ധ്യമത്ര-
ക്കാരോമൻമുരഹരസംഗമവിചിത്രം! 12

മാരൻതൻ സുമശരപഞ്ചകം കണക്ക-
ള്ളാരമ്യാംഗുലിവിലസുന്ന പാണികൊണ്ടു
നേരററുള്ളഴകൊഴുകും മുരാരിതൻ കൈ-
ത്താമരപ്പോതൊരുവളുടൻ പിടിച്ചമർത്താൾ. 13

ചാലേനൽകളഭമണിഞ്ഞ സൌരഭത്തിൻ
ചേലേറും മുരമഥനൻെറ മാറിടത്തിൽ
പ്രാലേയാചലസമസുസ്തനങ്ങളേത്തും
മാലേയാതൊരുവളമർത്തു പൂണ്ടുനിന്നാൾ. 14

ഗോപസ്ത്രീയിതര നിജം ഭുജം വളച്ചു
ഗോപൻതന്നുടലുവരിഞ്ഞു കെട്ടിനിന്നാൾ
ആപത്തേറെയുമുള്ളവാക്കയാലെ നീറും
കോപത്താലവനതളന്നു ശിക്ഷപോലെ. 15

ലോലംബാളകനിര ചഞ്ചലിപ്പോരോരാൾ
ഫാലത്താൽകമലനിഭാസ്യയാമൊരുത്തി
ചേലഞ്ചുംബല സഹജാതചച്ചിതം തം-
ബൂലം കൈത്തളിരുകൾകൊണ്ടുവാങ്ങിനിന്നാൾ 16

പിന്നിൽചഞ്ചലമിഴിയേകയൊന്നുമന്ദം
നിന്നിട്ടങ്ങമലമുഖംഭുജങ്ങളാലെ
കണ്ണിക്ഷം കളുകരൊടങ്ങു ഹാമലത്തി-
തന്നിഷ്ടംപടിയതിൽമുത്തിമുത്തിനിന്നാൾ 17

മരന്ദസ്സാരം തരുവിന്നുലകന്ദമാംഗോ-
വിന്ദൻതൻസുരഭിലഗന്ധലിപ്തഹസ്തം
മന്ദം സുസ്പൃഹയൊടുചെന്നുടൻപിടിച്ചാ-
സൗന്ദര്യാകരയൊരുനാരിതോളിൽവെച്ചാൾ 18

ആതങ്കജ്വലനനിൽവീണെരിഞ്ഞുകത്തും
മാതംകാത്തുതനടയാളൊരുത്തമാംഗി
ശ്രീതങ്കംപൊരുതടെപാദപങ്കജത്തിൻ
പൂതത്വംകുചകലശങ്ങളിൽധരിച്ചാൾ 19

കണ്ണാങ്ങു സകലചരാചരത്തിനെല്ലാം
കണ്ണൻതൻതിരുവുടൽതൂൎണ്ണുകളിലാക്കി
കണ്ണാമ്പോടൊരുവളെടുത്തു,യോഗിവൎണ്ണൻ–
വണ്ണംനിൎവൃതിയൊടുമേറെഹൎഷമാൎന്നു 20

ഏറീടുംപ്രണയമഹാൎത്തിഭാരം
പേറീടുന്നൊരുവൾവളച്ചുചില്ലിരണ്ടും
ഊറീടുംഹൃദയസുധാസ്വരൂപനെച്ചു–
ന്നാറീടാതനിശമടിച്ചുകൺകളാലെ 21

ഏകസ്ത്രീയുടെമിഴിവണ്ടുരണ്ടുമൊപ്പം
ശ്രീകൃഷ്ണന്നവവദനാംബുജത്തിലെത്തി
ആകണ്ഠംമധുമതിയെന്നിയാസ്വദിച്ചാർ
ശോകംവിട്ടുമലൎത്തഴിയുതിപ്പംപോൽ 22

ആനന്ദാത്മജനുടെദൎശനാലുയൎന്നാ
നാനന്ദാംബുധിയതിൽമുങ്ങിയുംനിവന്നും
മാനഞ്ചുംമിഴികൾവിലാസകേളിയാടീ
മാനംപോററതിന്നകറ്റിപ്പതാക്കിസൌഖ്യം 23

സ്വാന്തത്തിൽപ്പെരുകിയമോഹമൊക്കെയററ–
ത്യന്തംഹാവിലാസിനികാന്തമാരൊടൊത്തു
ചന്തംചിന്തിടുമഖിലേശൻവിളങ്ങീ
സ്വാന്തംശക്തികളൊടുപൂരുഷൻകണക്കെ 24

മെയ്യുംമിഴികളുമശേഷമംഗസൂത്രീ
മെയ്യുംപ്രിയനെയടുത്തുകാണുംപോലെ
പൊയ്യുള്ളുംപറയുകയല്ല;വാങ്മയമെല്ലാം
കയ്യേറിക്കണ്ടതിനിതാമയംതെളിഞ്ഞാർ. 25

കൊങ്കക്കുന്നുകളിലണിഞ്ഞ കുങ്കുമത്തിൻ
പങ്കംപററിയനിജകഞ്ചുകങ്ങളെല്ലാം
മങ്കത്തയ്യുകളുഴറകാടഴിച്ചുടൻ പൂ-
മങ്കക്കള്ളികളെയൊന്നായ് പകർച്ചാർ. 26

സക്തൻ ലോചനിശമ്യമാത്സംപാസദ്രവായ്
ഭക്തൻതൻ കരളിനെയാശ്രയിച്ച ദേവൻ
വ്യക്തം ശോകലവനിതാ പ്രണയനായ-
വ്യക്തൻതാനെവിടെയിരുന്ന ഹന്ത! ചിത്രം! 27

കണ്ടാലെത്രയുമഴകുററിട്ടംപൊടികള-
ന്നുണ്ടാകീടിന വസനാസനത്തിൽ മഞ്ചേ
തണ്ടാരിൻമകളും കണവൻ ലസിച്ചപുണ്യം
കൊണ്ടാട്ടംകമനികളോടു ചേർന്നമഗ്ന്യം. 28

പാരാകെക്കശ്രുതെളിഞ്ഞണച്ചപോല-
ന്നോരാകേക്കരവനിതട സല്പദങ്ങളെയും
സ്ഫാരാഭം വിലസിന ഗൃഹങ്ങളെയും
പാരാതപ്പുലരപകലാംഗനാജനങ്ങൾ. 29

അകതാരിൽ പ്രണയമൊരാളു കേററിവെച്ചാ-
ലകത്തിൻകണികയുമുള്ളിലേശിടാതെ
തങ്കൂഞ്ഞാലതിദൂരവായ് തെ പാടിനാർ നി-
ശ്ശങ്കം, മാമരവിമുകരങ്ങ് നററിടുംപോൽ. 30

മാരോദ്ദീപനകരനാംമുരാരിയെത്താ-
നാരോമൽത്തരുണികൾപുകർത്തിയർച്ചചെയ്തും
ഹാ! രോഷംചെറുതകതാരിലാർന്നിമ-
ട്ടോരോരോപരുഷമുരക്കവാൻതുടന്നാർ 31

“കാരുണ്യക്കലവറയാം മുകുന്ദ നീയി-
പ്പീരുക്കൾക്കിടയൊരു സംശയങ്ങളെല്ലാം.
തീരും മാററവിലമുരക്ക, സത്യമങ്ങ-
ന്നോരുന്നോ, തരുൾകരിവിൻവിളക്കിചക്കായ്” 32

പ്രേമംമെററവനിലെകനാണ്ടവന്നാ-
ലാമത്തൂന്നിവനില്ല മെലുമല്പ്രകാരം
ഇരമട്ടിൽപ്രണയപരസ്പരതപമുള്ളോ-
രീമന്നിൽപലജനമുണ്ടു പാറ്റുകണ്ടാൽ 33

വേറേയും ചിലജനമുണ്ടുജീവിതത്തെ
തീരെകിപ്പരജനനന്മയൊന്നിനായ്ത്താൻ
കൂററീടുവർ നിജരുലോകരേയും
വേറെയെന്നുകരുതാതെ സേവചെയ്വൂ 34

ഭുവിൽക്കേളിനിചിലരുണ്ടുതങ്ങളേഹാ!
സേവിക്കുന്നവരെയുമങ്ങയെന്നപോലെ
സേവിക്കാത്തവ, രിവരവരുത്തമന്മാർ
ഹേ! വിശ്വാത്മക! പരമാത്മരമാതിയംല്ലും" 35

ഗോവിന്ദൻഗിരമിതുകേട്ടുമന്ദഹാസം
തൂവിക്കൊണ്ടമൃതസമാനവാക്യമേവം
ആവിർമ്മോദമൊടരുളീ, വരാംഗിമാർക്കും
പൂവിന്നുള്ളതസുഖമേററിടും പ്രകാരം 36

"പാരുഷ്യംകളയുക നിങ്ങളേവരും വ-
ല്ലാത്താപം തടവിന മംഗളാംഗിമാരേ!
ആരും നിങ്ങളൊടു സമാനരാകിൽ മുന്നെൻ-
കാരുണ്യത്തിന വിളഭൂമിയായതില്ല. 37

കേട്ടാലും പരമാത്മ,മുള്ളിൽനിന്നും
വിട്ടാലും പെരുകിയദുഃഖമാകമാനം
പിട്ടാണെന്നിതുകരുതി കരഞ്ഞിടാല്ലി-
ന്നൊട്ടാകെ ഭവതികൾതൻഹിതപ്രദൻ ഞാൻ. 38

പാരിങ്കൽപ്രണയപരസ്വതാമുള്ളോ-
രോരിൽ സ്വാർത്ഥിക ളിതു നിർവ്വിശങ്കമത്രെ.
ചേരില്ലായവരൊടു സഖ്യമൂല,മാത്ത-
ന്മാരിൽചെമററാരുള്ളൊന്നവും നതാംഗിമാരേ! 39

സേവിക്കാത്തവരെയുമനുജാക്ഷിമാരേ!
സേവിക്കേണ്ടുന്നവരെന്നു ലോകരെല്ലാം
ആവിധമവരിൽ മാത്രമായും സ്വതന്ത്രം
ഭാവിക്കല്ലടിമപ്പുരുഷരാകിൽ. 40

കാമം പൂകിന ജനമാകുന്നല്ലോ ഭാര്യാ-
രാമന്മാർ, കളത്രമിത്രഘാതകന്മാർ
ഇതുമട്ടുള്ളവർനിജപൂജയെല്ലാറ്റിലും സ-
പ്രേമം ചെന്നവരെ ഭജിക്കകില്ലെന്നും 41

പാരാതിങ്ങു ഭുവനമതിങ്കലല്പകാമ-
ന്മാരായുള്ളവരൊടെഴും സ്വാതന്ത്ര്യബന്ധം
നേരായോർക്കിലയി! നിഷ്ഫലം, രതിക്കൊ-
ത്താരൊട്ടും പടിയഴകുള്ള നാരിമാരേ! 42

തന്നിൽത്താൻ സ്വയമിഹ തുഷ്ടിതേടുവോരാ-
യൊന്നിലും കലരലിയുന്ന വേഴ്ചയോർത്താൽ
കന്നിക്കുന്നമനിശം മുമുക്ഷുലോകം
തന്നിൽച്ചേർത്തിടുമതിനില്ല സംശയാംശകം 43

പിന്നെല്ലാമവരൊടെഴുന്ന ചേർച്ചയേറ്റം
തന്നാനുള്ളതിനിനയാളു, തന്നിമിത്തം
എന്നെന്നും വലുതമനർത്ഥമായതീയിൽ
ചെന്നെത്തില്ലുലകിൽ സമ്മോഹിക്കമോതം 44

ശൊ, നിത്യോന്നതിയെതിനത്തിലും സ്പോടമതൊടെൻ
താനിങ്ങനെയറിയുക സുന്ദരാംഗിമാരേ!
ആനിത്യപ്രണയമിവകളൂറിയെന്നോ
ധ്യാനിക്കുന്നവനിവനുകരാസനല്ലോ. 45

മാനവനൊഴിവനിഷ്കി, ശുദ്ധിയാത്ത
ജ്ഞാനം തൊട്ടുവയലില്ലെ കൊടുത്തശേഷം
ജ്ഞാനമ്പൊടൊട്ടുവുമദീയഭക്തലോക-
ക്കാനന്ദംവഴിവൊരു മുക്തിയും കൊടുക്കും, 46

എന്നാലെൻപ്രണയിജനത്തിനുള്ളിലേതും
വന്നാലെഴുമെതിരിഗതികൊൽ ചിലപ്പോൾ
നന്നായിട്ടവരെ ഭജിപ്പതില്ലയെന്നായ്
തോന്നാമെങ്കിലുമതു നന്ദയെന്നറപ്പിൻ 47

ചൊല്ലാം ജ്ഞാനത്തിനുടെവേളു, ഭക്തലോക-
ക്കില്ലാപ്പൈതകിന ചിന്തയാകമാനം
എല്ലാനേരവുമിവനിൽ പതിഞ്ഞിടാഞ്ഞാ-
ലില്ലാമെ സുഖമണുവും സുഭ്രൂമാരേ! 48

ദാരിദ്ര്യം പെരുകിയവന്നു ഭക്തനാകും
ഭൂരിദ്രവ്യവുമിഹനഷ്ടമായിടുമ്പോൾ
പൂരിച്ചീടുമവിണവിചിന്തനാത്തിലാരാ-
ലോരില്ലായവ നിതരങ്ങളൊന്നുപോലും 49

ദ്ദത്തിൽ സുഖമെനിക്കു വന്നി വിട്ടെൻ-
പാരത്തോറ്റങ്ങളിന്നിങ്ങൾ കാഴ്ചകിടൊല്ലേ
സൈപരം നിങ്ങളിലന്യുതിരൗഹൃദോദയം
ചരണേ,നിന്നരികിനായ് മറന്നതൊപ്പിൻ. 50

സല്ലാപസൗരഭ്യവിലാസമേവമോരോ-
ന്നെല്ലാം ഞാനൊളിവിൽവസിച്ചുകേട്ടുകണ്ടു;
വല്ലാതീവിപിനജമാം മനോവിപാകത്ത-
ല്ലെല്ലാവുമെന്നാലിവെട്ടനിങ്ങളെത്തുണച്ചേൻ 51

ആനന്ദത്തിനുപകരമെന്തുതാൻ പ്ര-
ദാനം ചെയ്യുവതിവനെന്തു കൃതഘ്നൻ
ന്യൂനം വൻ പാതിയതിവണ്ണമുള്ള പിതാ-
ഭ്യാദാനത്താൽ ഭവതികൾ കണ്ണീർ നിന്നിടൊല്ലേ 52

എന്നോളം നേർജനവത്സലതയുള്ളോ-
നിന്നോളം ഭവനത്തിൽ ജനിച്ചതില്ല;
എന്നോമൽത്തങ്കനികളേ! മദീയമകത-
ളിക്കന്നോത്താലുള്ളുമെന്നതു കണ്ടിടേണം 53

ദൈവത്തിൻ പ്രതിനിധിയായ് പ്രപഞ്ചരക്ഷാ-
ഭാവം പൂണ്ടവരിലിവൻ മഹാഗ്രഗണ്യൻ
ദൈവത്താണിവനൊരു ദൈവമില്ല, ഞാൻ താൻ
ദൈവം, മൽപ്രകൃതിയെയാരറിഞ്ഞു പാരിൽ 54

സ്നേഹത്തിൻപൊരുളറിവുംസംഗ്രഹിച്ചി-
ദ്ദേഹത്തോടിഹയവരൊക്കമാന്തതൊത്താൽ
സ്നേഹത്താലിവനെവശീകരിച്ചുവക്കാം-
ദാഹത്തിന്നിഷ്ടതമമൊക്കെയകവാൻതാൻ. 55

ചോദിച്ചുപലതരിനന്തരമെപ്പോഴെത്തും
വാദിച്ചുംബഹുവിധമെന്നിതിപ്രകാരം
ഭേദിച്ചുസംശയമഹോകളഞ്ഞിടുന്നു;
മോദിപ്പിൻപൊരുളഖിലംഗ്രഹിച്ചുകൊൾവിൻ 56

സന്താനം,പതി,കുലമെന്നവേണ്ടസർവ്വം
ചിന്തായെതന്നെയൊട്ടുവിട്ടിവണ്ണമേറി
കാന്താരംപ്രതിനിശതന്നിൽവന്നുനിങ്ങൾ-
ക്കെന്താണീയിവനൊടനാദരംചെയ്തിടേണ്ടു? 57

ദേവന്മാർക്കുമതിദീർഘമായൊരായു-
സ്സേവമെവിടെവൊട്ടലഭ്യമാകിയാലും
ഏവംനിങ്ങടെയുപകാരകൃത്യമോത്താൽ
ഹാ! വല്ലിങ്ങതിനണുവും തിരിച്ചുചെയ്യാൻ 58

എന്നാലുംഭവതികൾതൻഹിതംഗ്രഹിച്ചു -
ന്നൊന്നാലായിടുവതുചെയ്യുവാൻതുടങ്ങാം
വന്നാലുംവിരവൊടുവീതശങ്കമെന്നൊ-
ടിന്നാവുംപടിസസുഖംരമിച്ചുകൊൾവിൻ 59

താംഗംപിരുപന്റെ ഭൈമഷമാതിമാരെ!
ഭാഗ്യവതികളിൻ മൌലിക്കൊരുമാന്നും
ഉത്ഭവന്തടവിനുള്ളിലാകിലിതൻ സം-
സംഗമിങ്ങനെ കരൾ പുണ്യവാർദ്ധിയാക്കി. 60

വേണമായതപരിദേവവും പൊഴിഞ്ഞ താപാ-
ലുണ്ടാകും വിക്രതികളും വെടിഞ്ഞിടാനീം
പണ്ടാളും പ്രണയമൊന്നപ്രകാരമെന്നാ-
ട്ടണ്ടായ" സംഗമമതുപോൽത്തുടർന്നുകൊണ്ടുവിൻ 61

ക്രീഡിംഗാറുള്ളതാംകളവതിന്നമവ-
ങ്കൽസ്സ്വാച്ചിത്തമറി-
ക്രീഡിടാനം മറന്നെതന്നഴലതിലിയലാ-
ണ്ണാരു, മിന്നില്ലപോലെ
ആടീടാം ക്രീഡനന്മാർക്കിവിടെ ബഹുവിധം"
കൃഷ്ണ വാക്യങ്ങളേവം
ചേടിവർഗ്ഗം ശ്രവിച്ചിട്ടവർ മുഴുകിതമാ
നിർമ്മലേശർമ്മസിന്ധൌ. 62

നാലാംസർഗ്ഗം കഴിഞ്ഞു

അഞ്ചാം സർഗ്ഗം.

ഹരിയുടെഗിരമാകും നൽ സുധാപാനമൂലം
ഹരിണമിഴികളെല്ലാമുള്ളതാനന്ദസിന്ധൗ
പരിചിനൊടു പതിച്ചാർ, വിപ്രയോഗാതപത്തി-
ന്നൊരിയലലവുമില്ലാതാനങ്ങു നീന്തിക്കളിച്ചാർ. 1

അതിമധുരവചസ്സാലച്യുതൻ സല്പുമാരാം
മതിവദനകളെത്തന്മായയിൽത്താൻ മയക്കി
മതിയിലവർവഹിച്ചോരാടലാമന്ധകാരം
മതിയുടെകതിർനേരാംസുസ്മിതത്താലൊഴിച്ചാൻ 2

അനഘനുടെ സമീപംവാണനേരം തൻ വാണിമാർതൻ
മനമിളകിമറിഞ്ഞു മാനലോഭാദിമൂലം
അനഘതരചിയുതിക്കും ചൊവ്വൊടന്നുദയം ക-
ണ്ടനവരതമിരമ്പിത്തുള്ളുമംഭോധിപോലെ. 3

അവരുടെയഭിലാഷം പാർത്തറിഞ്ഞബ്ധികന്യാ-
ധവനമിതമനോജ്ഞൻ രാസലീലോത്സവത്തെ
നവകുതുകമുയർത്തിക്കൊണ്ടുകൊണ്ടാടുവാനാ-
യവനപെട്ടുടൻനാനാവധൂവർഗ്ഗമൊട്ടും. 4

ഇളയെമുഴുവനെന്നല്ലിത്രിലോകങ്ങളെയും
പുളകമൊടലിയിക്കും മട്ടുഗോവിന്ദനപ്പോൾ
കളമുരളിയിൽ നാദം തൂവിനാനായതോർത്താ-
ക്കിളിമൊഴികളുമോരോരാഗങ്ങളാലപിച്ചാർ. 5

പിടമൃഗമിഴിമാർതൻ മദ്ധ്യഗൻ മാധവൻ ത-
ന്നടപുഴകിൽ വിളങ്ങിച്ചുറെത്തുമ്പോളെളാന്നു
ഉട,നൊരുവില സത്തീപത്തിൽനിന്നും കൊള്ളുന്തി
സ്ഫുടമരതകപാത്രത്തിന്നു ദീപാളിപോലെ. 6

സ്ഫുരമലശശായൻ യാമുനോല്ലോലവീചീ-
നിരകളിലതുവെണ്മ ബിംബനം ചെയ്തിടുംപോൽ
പരനമവിടെ ഗോപീകദംബത്തിൽ തിളങ്ങി,
നിരവധിയപരാകാരങ്ങളാർന്നാത്തഹർഷം 7

ഇതിബഹുവിധരൂപപ്രാപ്തനായ്ക്കൊണ്ടാ-
മതിമുഖികളിൽനിന്നും മാധവൻ ഹാ! മറച്ചു.
ശ്രുതികളുമറിയാതുള്ളൊരാ മാഹാത്മ്യമെല്ലാം
പ്രതനവമുരളിക്രീഡാത്രയന്നതിങ്ങസാദ്ധ്യം. 8

ഒരുതരുണി,യടുക്കൽ കേശവൻപോലൊരാംഗൻ,
തരുണിയുട,നടൻതാൻ കൃഷ്ണനേവംകലർന്ന
ഉരുതര സമവർവൃത്താകാരമായ് ചേർന്നുനിന്നാർ
വിരുതൊടുകരതാർകോർത്തങ്ങു ലീലക്കൊരുങ്ങി 9

ചടുലമിഴികളാകും ചാരുഗോപീജനത്തിൻ-
നടുവിൽനടുവിലായ് താൻ മാധവനാർന്നിരിക്കെ
പടുതയൊടുകലർത്തിത്തീർത്തവൈഡൂര്യരത്ന
ത്തൊടുവിലസിന നീലക്കല്ലുമാല്യംകണക്കായ്. 10

പലസുമധുരഗീതം പാടിമെയ്യെഴുന്നവും
നിലയിലവർതുടർന്നാരാടിയാടിക്കളിപ്പാൻ
നലമൊടു ചുറ്റുതാളത്തോടു പൂവല്ലിയേററം
വലയുമൊരങ്കണിപ്പൂമെയ്യുലച്ചുംവളച്ചും. 11

ഉരസിയധികമായിട്ടീടിനകൊങ്കഭാരംകൊ-
ന്നുരസിയുമതിമാത്രം തുള്ളിയും ക്ലിന്നതേറി
പരമകൃശതരംഹോ! മദ്ധ്യമം പൊട്ടുമൊയെ-
ന്നരമഴൽവളരുംവാർ, ഗോപിമാരാടിനിന്നാർ. 12

കളികളിലവശത്വം പൂണ്ടകാന്താജനത്തി-
ന്നൊളിമലർമുഖമെന്നിൽവേർപ്പുനീർത്തുള്ളിയേററം
തെളിവിനൊടുവിടാതെ മന്ദമായ്നിറ്റുള്ളിപാററം
ലളിതമപിരമാതം നൽപനീർപ്പൂക്കളാംപോലെ. 1

കളഗതികളെത്തുടർന്നാരാമ്യമാർ പൊട്ടുവെക്കെ-
ത്തളകളുടെനിനാദം കങ്കണാരംഭമൊന്നും
കളതരമിഴുഗീതത്തിന്നു താളത്തിലായക്കെ-
വളകളുടെകിലുക്കംകൊണ്ടു മേററം മുഴങ്ങി 14

പലപലകളിയേവം ചെയ്തയാൽ ക്ഷീണമാറീ-
ട്ടലസമിഴികളെല്ലാമച്യുതൻ തൻ ഗളത്തിൽ
നലമൊടുകരവല്ലീയുഗ്മകം ചേർത്തുചാററീ-
ട്ടലമനുപമരാഗം പൂണ്ടഹോ! പൂണ്ടുനിന്നാർ 15

ഹരിണമിഴിജനത്തിന്നാനനം വേർത്തുകണ്ടാ-
പ്പരിയവനഴകിൽതൻ പാണിയാൽമന്ദമന്ദം
അരികെയൊട്ടു തുടച്ചാൻ, അംബുജത്തിങ്കൽനിന്നും
ഹരി ഹിമകണമാരാൽ തൻകരത്താൽകണക്കെ 16

ചിതമൊടു ചികുരത്തിൻ കെട്ടഴിഞ്ഞങ്ങുമിങ്ങും
ചിതറിയതൊരു നാഗമാലയൊരുകെട്ടൻ തുടങ്ങ
ബതകുളുകളൊടൊപ്പം വാരാങ്കണങ്ങളാകിൽ മന-
സ്സിതമൊടവളുടെ താമരത്താളിൽ കല്ലുവെച്ചാൻ 17

അതുമതുമതയി, നീ വിക്ഷതത്തിൽക്കൊള്ളു. കാണി
ക്കതിരുപടിമേളമൊരുതോഴിമാർ നാകിനിലെല്ലാം
തരളതകളിൽനിന്നു ഞെട്ടൊവാക്കളിയാടാ-
നൊരുമലർക്കണികങ്ങളും കണ്ടുഞാൻ വെളുപ്പിച്ചു. 18

വരികവരികനന്ദം കുളിമുറിപോല ഞാലിപ്പ
പരിപുകളൊന്നടുത്ത് ഒരു മന്ദഹാസമായി
നടരിതമയിലുന്നാങ്ങളുകളെത്താങ്ങിയും സു-
ചുരിതനൊടെകരത്തെത്തുപ്രസന്നംഗ്രഹിച്ചാൻ. 19

ശ്രുതിമധുരമൊഴികളും കുഞ്ജഗാനാമൃതത്തിൽ
സതിയൊരുവർകളിച്ചിട്ടേറ്റുപാടാൻ തുടങ്ങ
അതിരസമലർത്തസുന്ദരികളെല്ലാരുമാ-
ന്ദതിമുഖമതിൽ മുത്തിട്ടുമാവാതെയാക്കി. 20

അവളുടെമുഖത്തിൽ കാന്തിപൂരത്തിൽമുങ്ങി-
ശമനികൾ കളിയാടീതാളമേളങ്ങളോടെ
സുമശരനിട പാടിത്തുന്ന പട്ടാംബരമാക്കും-
ഭ്രമമൊടാ വതാളം പൊറ്റിട്ടുമെട്ടിലാക്കി. 21

അഴകെഴുമലർന്തൻ കാന്തിയാം മാറിലേക്കാർ-
കുഴലികൾമിഴിയാം മീനങ്ങൾ നീന്തികളിക്കെ
ഉഴറിനൊരവയെല്ലാം വീണപോയ് കാമദാശൻ
പിഴചെറുതിയലാതിങ്ങിട്ടജാലത്തിനുള്ളിൽ. 22

മനസിജശരമേററേററവ്വം ഹാ! വലഞ്ഞാ
വനജമുഖികളെല്ലാംമാധവൻമാറിൽ വീണാർ
ഘനസുഭഗശരീരൻഗോപികാളിക്കടൻതാൻ
ഘനരസമരുളീതൻ തേനൊലിത്താമരാസ്യം. 23

പുനരപിയവരോരാപ്പൂത്തനാരൻറെമാറിൽ
സ്തനതടമുരമിക്കൊണ്ടാടിനാർ പാടിനിന്നാർ
ഘനകുതുകമിയന്നും കങ്കണാള്യംകിലുങ്ങും
സ്വനമഴകിൽമുഴങ്ങും താളമേളങ്ങളോടും. 24

പരമപുരുഷനോടൊത്തീവിധംലീലയാടും
പരഭൃതമൊഴിമാർതൻപുണ്യമെപ്പുണ്യമോർത്താൽ
ചിരമനവധിജന്മംവൻതപസ്സാർന്നയോഗീ-
ശ്വരരുമിഹകൊതിക്കുംസംഗമംതാനിതല്ലോ. 25

ഭുവനപതിമുകുന്ദൻപൂർണ്ണ പുണ്യാംഗിമാരാം
യുവതികളൊടുമൊന്നിച്ചുള്ളരാസോത്സവത്തെ
അവനിയിലതുനാളുംകൊണ്ടാടുവാനുള്ളമിക്കം
വിവരമൊടമരാളിന്നാഥനാം ദ്യോവിലെത്തി. 26

അമരപതി,യശേഷാധീശപരൻതന്റെലീലാ
ക്രമമഴകൊടുകാണ്മാനങ്ങുവൃന്ദാടവിക്കായ്
ഗമനമതിനുറച്ചെന്നതാംവാർത്തകേട്ടി-
ട്ടമരരഖിലരുംചെന്നങ്ങുവന്ദിച്ചുനിന്നാർ 27

ളുടനടിയവിടത്തിൽച്ചേർന്നിതൊട്ടാരനാനാ
പടഹമഹഹ! മുഴങ്ങീദിഗ്ഗജം തിങ്ങിവിങ്ങീ
സ്ഫുടമൊരുതടവെന്യേ യുവർ തൻതന്തുരാന്ത-
ന്നടയപെരിയയാത്രക്കൊത്തൊരുങ്ങീസുരൗഘം 28

കളകളമൊടിരമ്പിക്കൊണ്ടണഞ്ഞൊത്തുപോരും
കളമൊഴിജനമോടും മററു ദേവാളിയോടും
കളകലമതിൻക്കൂടസംഘമൈരാവതത്തിൻ
ഗളതലമതിലേറീട്ടങ്ങർക്കോൻയാത്രയായാൻ. 29

ഭരിതകുതുകരായും തമ്മിലൊന്നൊത്തുകേളീ-
പരിധികളിൽവളർന്നീടുന്നൊരാമോദമോടും
ത്വരിതഗമനമാർന്നാവോളമുദ്ഘോഷംകലർന്നും
പെരിയവിവിധമാല്യന്തരമഹോ! യാത്രചെയ്താർ 30

അകലുഷനളിവർണ്ണൻക്രീഡചെയ്യുന്നകാടിൻ
മുകളിലവരണഞ്ഞാ,കെല്പ്പോടുദ്യുവത്തെയും,
സകലമുനികളെയും,തൻഗണംചേർന്നകന്നിൻ-
മകളുടെധവനേയുംമുന്നമേപോന്നുകണ്ടാർ 31

ഹഹഹ!സുമധുരഗീതംപാടിയുംഹസ്തതാള-
പ്രഹരണസമുദീർണ്ണംകങ്കണക്വാണമോടും
വിഹരണരസപൂർണ്ണംചോടുവെച്ചും,കളിക്കും
സ്വഹസിതമുഖമോടുംകാൽചിലമ്പൊലിയോടും 32

അരയിലുടനിഴിഞ്ഞുനിന്നീടുമാക്കാഞ്ചിയോടും
തരളമിഴികൾകൊണ്ടും കട്ടുനോട്ടങ്ങളോടും
സരളമളകജാലം, തേൻനുകർന്നങ്ങുപാറും
ഭ്രമരമലികൾപോലെ യാദവൻ ഹാരമെപ്പാരിഞ്ഞു. 33

സരസിജമുഖിമാരാമപ്പുരന്ധ്രീജനത്തിൻ
പരമസുകൃതവല്ലീജാതമാം സൽഫലത്തെ
ഹരമുഖരഭിവീക്ഷിച്ചോതിനാർ "ഹന്ത! ഗോപീ-
നികരസുകൃതപാകാവാപ്തമത്താഫലങ്ങൾ" 34

കരളിൽ വഴിയുമാനന്ദത്തൊടും ഭക്തിയോടും
മുരഹരതിരുനാമോൽഘോഷണത്തോടുമപ്പോൾ
സരസമഹ! തുടന്നാർ നർത്തനാദ്യങ്ങൾ വീണാ-
ധരമുനിമുഖർ മുറ്റും കമ്പമെന്ന്യംബരത്തിൽ 35

പെരുകുമുരയെഴുന്നീയുത്സവം കണ്ടുകണ്ണിൽ
പെരുമഴ പൊഴിയുന്നു- ലിവ,രാനന്ദമഗ്നർ
ഉത്തര സമൃതത്തിൽ പാരിജാതാദിസൂനം
തെരുതെരെ സുരർ മുക്കിക്കണ്ണനിൽ തൂവിടുന്നു 36

സരസസു[illegible]ന്മകൾ ക്ഷമാരായി, ദേവീ-
മുരജ[illegible]ന്നീവാദ്യമേളങ്ങൾ വാനിൽ
സ[illegible]പ്പോൾ സാമഗാനം തുടന്നാർ
നി[illegible]രൊത്തെവുമാനന്ദപൂർവ്വം 37

അവനാകുലനീശൻതന്നെപാഴ്ത്തുന്ന ഘോഷാ—
സവമമിതമുയർന്നുമല്ലോ വിലസിവിധത്തിൽ
അവശതയാസമസ്താസ്ത്രങ്ങളേററ ററഹൊ! വിൺ
യുവതികളുരചെയ്യാരാത്തിപൂണ്ടിപ്രകാരം 38

“കമലമുഖികളാമീവല്ലവീസഞ്ചയത്തിൻ
സുമധുരസുരഗീതം കാഞ്ചിലീനമ്മളെല്ലാം
അമരണമിവർതൻകാല്ക്കുപ്പിരായുന്നതാണെന്നും
ക്ഷമയി,ലിവർജ്ജ്വിക്കൽഭോഗ്യമെഭാഗ്യമാത്രാൽ 39

അമരതയിലുന്നമ്മൾക്കെന്തിനീദേവലക്ഷ്മീ-
സമരമണികളല്ലാപൂർണ്ണപുണ്യാങ്കങ്ങളും
സമകരം ബധിരവാദ്യമെന്നിൽവാണാലുമീനി-
സ്സമസുഖമൊരുമാത്രക്കെങ്കിലും കണ്ടിലാമോ? 40

പരമൊരു സമമാരാലീവിധം കളിയാടാൻ
ചിരസുകൃതിനിമാരാം ഗോപിമാർക്കന്നിയാർക്കും
തരമിതുവരെയുംകൈവന്നതില്ലമ്പ! പുണ്യം
കരകവിയുമൊരികാനനംഗിമാർവെൽവുതാക! 41

പ്രിയമൊടുനിജമകുതാററ് കൊണ്ടു മന്ദംമുകുന്ദൻ
പ്രിയകളുടെയ പൊൻതാംഗിസ്യജാസ്വേദമെല്ലാം
നിയതമവരിച്ചുമാരതെയുണക്കിട്ടുമേർ
മയമൊടുമവനൊപ്പിന്നു ഞാളിമാരേ! 42

ഈതക, നിജമുഖാംഭോജത്തിലാക്കേശവൻ തൻ
വിതതരുചിവിളങ്ങും ശ്രീമുഖം ചന്ദ്രവെള്ള
ബതപകുതി പവച്ചുള്ളോരു താംബൂലമേററം
ചിതമൊടു നിജവായ്കൊണ്ടങ്ങുടൻ വാങ്ങിനില്പൂ. 43

നടനവിവശയായിട്ടേക. വൈകുണ്ഠനെബ്ഭ്രു–
തടമതിലുപവേശിപ്പിച്ചുമന്ദം തദങ്ക
ഉടനെയഹ! ശയിക്കുന്നേരമംഭോരുഹാക്ഷൻ
ഇടകളെയതിമോദാൽ തൊട്ടുതാവുന്നകാമിൻ 44

പര. പരന്നടെപ്പൂമെയ് പുൽകിപ്പൂർണ്ണാനുരാഗം
ധരയിലിതരശയിപ്പൂ നല്ലപൂമെത്തയൊന്നിൽ
ചിരമധരസുധാപാനത്തൊടും, ഹന്ത! പാത്രാ–
ലുരപൊറമിവർനമ്മെക്കാളഹോ! ധന്യധന്യാ 45

കിളിമൊഴിയൊരുവൾക്കാലസ്യമേറുന്നകണ്ടാ–
ത്തളിർതനുനിജവക്ഷസ്സോടുചേർത്തംബുജാക്ഷൻ.
തെളിവൊടുകുളിർകാററാൽ ചേലവീശിക്കൊടുത്തും
നളിനമിഴിയെ, നോക്കൂ, വിശ്രമിപ്പിച്ചിടുന്നു. 46

പ്രമദകളുടെകൊങ്കക്കുന്നിലെക്കുങ്കുമച്ചാ–
ന്തമലനുടെയുരസ്സിൽ പററിയും കണ്ടിടുന്നു.
രമണികൾമണിമാരാം ഗോപിമാരോടുവായ്ക്കും
പ്രമദകലിതരാഗം ചേർന്നുപോകുന്നപോലെ". 47

സ്മരശരനിരയേററേററവും മാഴ്കിനില്ക്കും
സുരപുരവരനാരീവർഗ്ഗമേവം വദിക്കെ
സരസമഹ!ളുടന്നാൻ പിന്നെയും കേളിയോരോ-
തരമവികടമൂകന്മൻ സുന്ദരീവൃന്ദമോടും 48

മിളിതകളകമോടും, സ്രസ്തധമ്മില്ലമോടും,
ഗളിതവസനമോടും, വീണപുഷ്പങ്ങളോടും,
ലളിതചലനമോടും, താളമേളങ്ങളോടും,
കളികളിലിളകീടും പോർകുചദ്വന്ദ്വമോടും, 49

ഉതിരുമമലഹാസശ്രീമുഖാംഭോജമോടും,
പ്രതിനവമതിലുജ്ജ്വലസ്വേദബിന്ദുക്കളോടും,
മതിരുചിമണിമാറം മാധവന്നാത്തരംഗം-
പ്രതിയഴകൊഴുകുമാറീവധൂക്രീഡയാടിയുഗകം 50

അവരനവധിമന്നചെയ്തലീലാവിലാസാ-
ലവശതചെറുതാന്നിട്ടൊട്ടു ഭ്രാന്തിയെല്ലാൻ
അവനിയിലുപവേശിച്ചീടിനാ,രംബരത്തിൽ
ധവളമിളകിമിന്നും മിന്നലിൻ മാലപോലെ 51

ഉടനവിടെയണഞ്ഞിട്ടുത്തമാവിൻകുമാരി-
ക്കടയൊരുപടുവാകംഭൃത്തനായ്‌ദ്ധവാതം
ഉടൽവിനയസമേതംമെല്ലെമെല്ലെത്തലോടി
സ്ഫുടമവരൊടിവണ്ണംചൊൽകയാണെന്നതോന്നും

“പൈതകിയൊരുതളർപ്പൂക്കെന്തിനീമട്ടുകിടായ്
മരുവുവതിവിടത്തിൽത്തുവിയൽപ്പാറാനിങ്ങം
നിജപമഴണമാളുംനല്ലകാളിന്ദിപാര-
ത്തരളവതിലിറങ്ങാംമുങ്ങിടാംസാരമാററാം. 53

നിഗമനിയമിതാവിൻസംഗമാനന്ദമൽകം
വിഗതകലുഷമാരാംഗോകുലസ്ത്രീസമേതം
ഭഗനിധിയുടെസംഗത്തിലത്യാശയാണിം-
ഗ്ഗഗയിവനെയയച്ചേൻഞാനായ് സ്വാഗതാഖ്യാ”

അതിമൃദുഗതിയായ്ത്താൻ ചൊന്നകാമററനേരം
രതിയുമടിതൊഴുംനൽസുന്ദരീവൃന്ദമേററം
ഗതിയിലഭിലഷിച്ചാർ“നന്ദകാളിന്ദിയിൽസം-
പ്രതിസലിലവിഹാരക്രൂരനോടൊത്തി”വണ്ണം. 55

കരുണകവിയുമാവാനാംകണ്ണനാലിഖിതാക്ഷം
തരുണികളുടെകാമംസർവ്വവുംപോർത്തറിഞ്ഞു
ഉരുതരസമവേതാടൊത്തെഴുകാളിന്ദിനാകി
ത്തെരുതെരെനടകൊണ്ടാൻ, ഭക്തദാസ്യംവരിച്ചോൻ

സരസമവരണഞ്ഞാരക്കജാതീര,മപ്പോൾ
നിരവധിനിജകല്ലോലങ്ങളാംകൈകൾനീട്ടി
ചരണമതിലടിഞ്ഞുംകൊണ്ടുതാനാഗതർക്കായ്
സരഭസമതിവാല്യംചെയ്യുമാമാസ്രവന്തി 57

കലുഷിതമായ് തീർന്നൊരന്യാശയിപ്പോൾ
കരതലഗതമായിത്തീർന്നതിൽത്തുഷ്ടിയോടെ
തിരകളിളകിയന്നാൾ വെണ്ണുരച്ചാർത്തണിഞ്ഞാ-
സ്സുരസരിദിനിതുവീണ്ടൂ ഭാവം മന്ദഹാസം 58

പരിവൃഢപശുപൻതന്നംഗസംഗത്തിലാശാ-
ഭരിതമതിയടങ്ങാതക്കണം വേഗവേഗം
വരിക, വരികയെന്നായ് ഭംഗഹസ്തങ്ങളാൽ നിർ-
ഝരധരിണിയവൾ വിളിപ്പീടുന്നുവെന്നും നിനക്കാം 59

ജലജനിരകളാകും കുഡ്മളച്ചാർത്തിനാലീ-
ജ്ജലജനയനനായഞ്ജലീബന്ധമാട്ടം
അലസതകളൊഴിഞ്ഞിട്ടിറങ്ങേണമെന്നാ-
യലമവളതിഭക്ത്യാ പ്രാർത്ഥനം ചെയ്യുമാകാം. 60

ഹരിസുതയിലിവണ്ണം വ്യംഗ്യമാം ഭാവമെല്ലാം
ഹരിവിരവൊടുവീക്ഷിച്ചുറ്റിട്ടുംക്രീഡയന്ന
ത്വരിതമിതിലിറങ്ങീട്ടിന്നനർമ്മങ്ങൾ ശോഭതാ-
ദ്ദലികളൊടുമിണക്കിച്ചെയ്തുതാ;നെന്നുറച്ചാൻ 61

മുദിതമതി തരമോളം കൈക്കൊണ്ടു കയ്യാലുന്തമിച്ചാ-
മലിമിഴികളെല്ലാമാഹ്ലാദിതകളെന്നോണ്ട്
നലിയിലുഴറിയോടിച്ചാടിനാർ വേഗവേഗം
ഹൃദി പെരുകിയതാപം നീങ്ങുവാനെന്നപോലെ 62

പ്രണയമസൃണമാകുംമട്ടു് ഭ്രൂരൂപംധരിക്കും
കണവനൊടുകലൎന്നുംകൗതുകംപാരമാൎന്നും
ഇണഗണമണിമാരാംചാതകഗോലോകനാക്കീ-
ഗണമഹഹ! കളിച്ചാൎന്നീന്തിയുംകുളിയിട്ടും. 63

ഉപചിതകുതുകംപൂണ്ടംബുകേളിക്കൊരുത്താൾ
ചപലതയൊടൊഴിച്ചും തങ്ങളിൽമംഗിമാരോടെ
'ചപലമിവളെയാരുംതൊട്ടിടാ'യിത്തരത്തിൽ
ദ്വിപഗമനകളാരോവീരവാദംപറഞ്ഞും, 64

പരമസുഖമിയന്നുംതമ്മിലാശ്ലേഷമാൎന്നും
സരസചടുലമാകുംവാക്യമോരോന്നുരച്ചും
സകളമധുരഗീതംപാടിയും മേളമാൎന്നും
കരചരണയുഗങ്ങൾകൊണ്ടൊരാനൃത്തമേറ്റും, 65

പുഴയുടെയടിയോളംമുങ്ങിയുംകാളമേഘ-
ക്കുഴലികൾകരതാരിൽപ്പൂഴിവാരിപ്പിടിച്ചു്
അഴകിനൊടുനിവൎന്നും'നിങ്ങളീമട്ടുചെയ്യാൻ
കഴിയു'മിതിപറഞ്ഞുംമാനമേററംനടിച്ചും, 66

സരസിജമുഖിമാരന്നത്തസരിത്തിങ്കലംഭോ-
ധരസുഭഗശരീരൻതാനുമേവംകളിക്കെ
സുരതരുസുമജാലംകോരിവാരിച്ചൊരിഞ്ഞാർ
ചിരമുപരിനിരന്നോർ, വാദ്യഘോഷമോടും. 67

പരമപുരുഷനാത്മാരാമനെന്നാലുമേററം
പരവശതനടിച്ചും പ്രേമപൂരം കലർന്നും
പരഭൃതമൊഴിമാരൊത്തീവിധം ക്രീഡയാടി
പരമവിഷയിയെപ്പോൽ പാരമാനന്ദമാർന്നു 68

ജനിമൃതിമയമാമിസ്സിന്ധുവിൽ പെട്ടവല്ലാ-
തനിശമുഴലുമാബാലക്കുലമേററവും മുകുന്ദൻ
ധുനിയിലധികനേരം ചെയ്തു ലീലക്കശേഷം
പനിമതിമുഖിമാരൊത്തെത്തിനാൻ തീരദേശം. 69

സുരഭിലസുമഗന്ധം സർവ്വവും സംഭരിച്ചും
സരസമമൃതശൈത്യം മെയ്യിലെല്ലാം നിറച്ചും
തരളതയൊടണഞ്ഞാനപ്പൊഴാ മന്ദാനിലൻ മ-
ന്ദരമൊടുനദിതൻ തീരത്തെഴും പൂവനത്തിൽ 70

വടിവൊടുനടകൊണ്ടാൻ പിന്നെയും പങ്കജാക്ഷി.
മുടിയണിമണിമാരൊടൊത്തുമവ്യക്തരൂപൻ
കൊടിയകുതുകമോടും മത്തമാതംഗർ, തൻതൻ
പിടികളൊടുനടക്കും പോലെയക്കാനനത്തിൽ 71

അനവധിമനതാക്കസ്ത്രീജനത്തിന്നടക്കാ-
യനകനസമമായ് താൻ വാണീടും സത്യകാമൻ
മനുജരിപുരമിച്ചാൻ ചന്ദ്രികാപൂർണ്ണമായോ-
രനുപമതരചിത്രശ്രീശരച്ചർവരീസർവ്വമേവം 72

അവനിയിലറിവേറുംസല്പസജ്ജനൌഘമൊട്ടും
നവരസവുമതല്ലെന്നോകയുണ്ടോരസജ്ഞം
അവയവിലമരത്വംപൂണ്ടു നന്നായ്രമിച്ചാ—
നവനമലശരൽക്കാലത്തിലാരാപ്യതാറും 73

സ്മരനടെവിജയശ്രീരൂപമാരായനാരീ-
നിരകളൊടുകലൎന്നീമട്ടുരാസോത്സവത്തിൽ
സുരതവിധികളെല്ലാമാചരിച്ചെങ്കിലുംതൻ
സുരപതിസഹജങ്കൽധൈൎയ്യമന്തൎമ്മലത്രേ 74

അഹിതകലുഷധൎമ്മങ്ങൾക്കൊരേശത്രുവായും
വിഹിതസകലധൎമ്മങ്ങൾക്കൊരേമിത്രമായും
മഹിയിലവതരിച്ചോനല്ലയോമാനുഷൻതൻ
മഹിമയൊടുമഹേശൻസച്ചിദാനന്ദരൂപൻ 75

ഏവനുമിഹനിനച്ചാലന്യദാരാഭിമൎശ-
ശ്രവണവുമതിമാത്രംപാതകംചേൎപ്പതല്ലോ
ശിവശിവ! യതുകൊണ്ടാവേദശാസ്ത്രാദിയുച്ചാ-
രവമൊടപവദിപ്പൂതദ്വിധാചാരമെല്ലാം 76

ദുരിതപഥമടച്ചുംസത്സദാചാരമാൎഗ്ഗം
പരിചൊടുതെളിയിച്ചുംധൎമ്മരക്ഷാദിചെയ്തും
ഹരിയുലകമശേഷംകാക്കവേ, യെന്നുവാൻദു-
ശ്ചരിതമിതികുറിപ്പൂതന്മഹജ്ജീവിതത്തിൽ 77

ഭുവനരചനരക്ഷാനാശകർതൃതമേലു-
ന്നവനധമകർമ്മം ചെയ്യിലെന്തത്ഭുതമേവം
ധ്രുവമഖിലജനത്തിന്നാമഹാത്മാക്കളും ചെയ്യു-
ന്നവ, നിജപരമാർത്ഥങ്ങളല്ലായ്തീരുമല്ലോ 78

വ്രജകുലതിലകൻസമ്പ്രാപ്തകാമൻനിനപ്പാ-
ലജനവനഹ! യോഗക്ഷേമമെന്നും വഹിപ്പാൻ
നിജഹൃദി പുനരെന്നോർത്തവമാനിന്ദ്യകർമ്മ-
വ്രജമഴകൊടു ചെയ്തു ഗോപനായ് ഗോഷ്ഠത്തിൽ 79

പരമപുരുഷകർമ്മം നിന്ദ്യമോയെന്ന ശങ്കാ-
ങ്കുരമൊടഹഹ! ഹീയെന്തീമട്ടു നീ ചർച്ച ചെയ്തു,
നര! തവ മിഴിയുണ്ടോ കാണുവാൻ സർവ്വലോകേ-
ശ്വരനുടയൊരു കർമ്മങ്ങളും ഗൂഢതത്വം 80

ശരി തവ ഹൃദയാന്തേ കംസകാലന്റെ കർമ്മ-
പ്പെരിമകളിലധർമ്മശങ്കയുണ്ടെങ്കിലോതെ
പരിണതമതിയായ് നീ ചർച്ചചെയ്യാലുമെന്നാൽ
പരിഭവമതിലെല്ലാം ശങ്കപോകേണ്ടതല്ലോ. 81

നിരവധിനിജലോകർക്കിഷ്ടമേകുന്ന സാക്ഷാൽ
സുരവനതരുതുല്യൻ തന്നെയല്ലോ മുകുന്ദൻ
കരളിലഭിലഷിപ്പോരാത്മകർക്കെല്ലാ-
മരമകളുണ്ടെന്നാണാപ്തൻതന്റെ സത്യം. 82

ചിലസമയമധൎമ്മം ചെയ്യുകാണുന്നു സാക്ഷാ-
ല്ലൗകികപതിമാരാമീശ്വരന്മാരുമെന്നാൽ
അവമതി,ലവരോ തേജസ്വിമാർ, സൎവ്വഭുക്കാം
ജ്വലനനുസമ,മെല്ലാമദോഷമില്ലീഷലേതും 83

പരമുലകിലൊരിക്കൽപ്പോലുമുള്ളാലുമീശേ-
തരനൊരുമവനേവം ചെയ്യൊലാ; ചെയ്തുപോയാൽ
ക്ഷരമവനുദ്ഭവം താൻ ജ്ഞാനമില്ലായ്മയാ,ലാ
ഹരനസമനൊരന്യൻ ക്ഷ്വേളമുണ്ടാൽ കണക്കെ. 84

അരുളുവതതിലന്തൻ സത്യമാണീശ്വരന്മാർ
പെരുമയുടയതാം കൎമ്മങ്ങളും സത്യമത്രെ
അരുളുവതിനു തുല്യം കൎമ്മവും ചെയ്ക നന്നാ-
ലൊരുവനതു ചെയ്യാനീഷൽപ്രാണത്തുമൊത്താൽ

അകതളിരിലഹങ്കാരാദി താൻ തെല്ലുമില്ലാ-
ത്തകലുഷനനൂനം ചെയ്തീടിലെന്തധൎമ്മങ്ങളാം
സകലകലുഷകൎമ്മം സൎവ്വദാ ചെയ്തിലെന്തേ
വികലത; സകലാത്മാക്കൾക്കു തുല്യം സമസ്തം 86

പരമപരഗണങ്ങൾക്കീശിതാവാണു, വിശ്വം-
ഭരനമിതമനോജ്ഞൻ രാസലീലാവിലാസി
വിരവിലവനു പാൎത്താൽ മംഗളാമംഗളത്തിൻ
വരവതിതരതുല്യം തന്നെ, രണ്ടും സമാനം 87

ചിരമരിയൊരു യോഗപ്രാഭവം കൊണ്ടു ചിത്താ-
ന്തരമതിലഖിലാത്മാവച്യുതൻ തന്നെയോർത്തു
പരവശത കളഞ്ഞും ബന്ധമെല്ലാമറുത്തും
പരമസുഖമശിക്കും ജ്ഞാനിയും, തൽപ്രഭാവാൽ 88

ഹരിയുടെ ചരണാംഭോജത്തിൽനിന്നും മരന്ദം
ചൊരിവതധികമുണ്ടുന്മത്തരായ് കേശവന്റെ
ചരിതമഹഹ! പാടും ഭക്തരും, ഭൃംഗതുല്യം
പരിചിനൊടു ചരിപ്പൂ പാർത്തലേ ബന്ധമെന്യേ 89

ഇതിമഹിമയെഴുന്നോ, നിസ്പൃഹ പാലരെന്നോരാത്മ-
രതിമ, നഖിലമാശാപാശമുക്തൻ വിഷ്ണുവോൻ
ഗതിയഖിലജനത്തിന്നേകുവോൻ ബലോ മനാസം-
സൃതിയിലഹ! യവൻതാ, “നേകമേവാദ്വിതീയൻ” 90

ഭുവനഹൃദയസംസ്ഥൻ മാധവൻ ഭക്തരർത്ഥി-
ച്ചവനപടുതചേർന്നും മാനുഷം രൂപമാർന്നും
അവനിയിലവതാരം ചെയ്തഹോ! മർത്ത്യരൊക്ക-
ന്നവ ചിലതുമിവണ്ണം ചെയ്തിടുംലീലയല്ലൊ 91

വികസിതമുഖകത്തിൻകാരകൻ തൊട്ടുകീഴോ-
ട്ടുകളുമണുവരെക്കുള്ളോരു നാനാപ്രപഞ്ചം
സകലവുമുയരുന്നുള്ളകതാരായ് സച്ചിദാത്മാ
സകലനുടെ ചരിത്രം കേൾക്കയൊലെണ്ണന്നും 92

അതിതരവിഷയാഭോഗതൃഷ്ണാസക്തമാകും
മതിയെയഴമവതാരം കട്ടുദ്ഗമിപ്പാൻ മുകുന്ദൻ
പ്രതിനവമഴിക്രമം മാറ്റുശൃംഗാരകർമ്മം
ക്ഷിതിയിലഖിലനന്ദകനാചരിച്ചാൻ വിചിത്രം! 93

ഒരു കടുകിനപോലും കൃഷ്ണനിൽ ദോഷമാർത്തീ-
ലൊരുമപൂണ്ടു പന്തമേറും മായതൻ വെളിവത്താൻ
കതിരിയെവനുമേവം മാനസം ഹന്ത! തൻതൻ
തരുണികളരികത്തിൽ ത്താൻ വസിക്കുന്നുവെന്നായ്

കരളിലഖിലപത്നീലാളനം മാനാകിലുംതാ-
ന്നുതനദേവരവം തൃക്കാര്യമെന്നാകണ്ടു
പരനടെയനുവാദം വാങ്ങിയാശ്ലേഷമൂന്നാതീ-
നിരയുടനെന്തനാരാരാമത്തുഗാഢമാലിംഗനം നോക്കി. 95

ആരാണ്ടാരാധനാം ശ്രീഹരിയുടെ മധുരം
രാസലീലാത്സവത്ര-
ത്തിപാരാവാരം ഗ്രഹിക്കാൻ ഇല്ലമിത്തുപടിവ
ർണ്ണിക്കയോ കൂടം കൂടതാനോ
നേരായ് ചൊല്ലുന്നു, ശർമ്മത്തൊട്ടു മുതലാഴ്ചപരാ-
ഭക്തിവാരാകരത്തിൽ
പാരാതാണ്ടീട്ടമായാമഹാഹിതമാവിയ
ക്ലേശമേശാതെപോയോ

നവമസർഗ്ഗം കഴിഞ്ഞു

